

pen

... z vami
se smijén.

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
30. septembra
2004,
115. številka

Evgen
Car,
igralec

*Nan, vinogradnikon, nej trbej leka,
vinska klet je naša apoteka.*

(Poredošov Janoš)

Do četrтка, 28. oktobra, ko spet izide Pen, bodo vinogradniki
v apoteki zaloge polnili, od 11. novembra pa jih po znanem
receptu praznili – dobro prodajali in zmerno pili!

Natalija Jahnov

Škandali

J. Herman aretiriral
policista

Tak ka
mi fčasi
zavinéjš
léjvo!

Skrita kamera ni zgolj pogruntavščina televizije, ampak se jo tu in tam gremo tudi pentutarji. Tako smo na skrivnem mestu in ob skrivnem času ujeli snemalca nacionalne TV Slovenija JOŽETA HERMANA - JOSIPA Herman ob aretaciji strog, kot če bi bil v uniformi on, presenečeni policist pa je tiho in brez odvečnih pripomb sledil njegovim strogim navodilom.

tekal

Gor si ga
potejgni!

Pred
kamero?

Župan
reševal
novinarko

Ondan sta se na murskih brežinah našla župan razkriški STANKO IVANUŠIČ in televizijka z Idee TAMARA GIDER. V trenutku, ko bi slednja morala vstopiti v murski čoln, se je župan spomnil, da v skladu s samozaščitnimi predpisi kaj takega ne bo mogoče brez njegove pomoči. Tako je Tamari ponudil (ta pa ga je sprejela) rešilni jopič. Pentute poročajo, da je bila županova akcija uspešna. Novinarka namreč ni utonila.

jog

Scena

B. Semler
rešuje
Slovenijo

V vrhunskem športu ni prav veliko regijcev, zato smo pentutarji toliko bolj veseli (in ponosni), da je eden naših uspešen v tako prestižnem športu, kot je nogomet. Gre za BORUTA SEMLERJA iz APAČ, ki je imel srečo (in seveda znanje), da si kariero gradi pri najboljšem nemškem klubu BAYERNU iz Münchna. Z uspešnimi klubskimi igrami mu je uspelo prepričati selektorja A-reprezentance Braneta Oblaka, sledil pa mu je tudi kolega za mlajšo selekcijo, Branko Zupan. Borut je kot napadalec zaigral na dveh tekmah mlade reprezentance in obakrat dosegel gol za Slovenijo. Očitno ni več daleč dan, ko bo tresel mreže tudi med člani!

Frbo

Brcanje

Bravo, naši!!!

Merek

Laci je natančen

LADISLAV KRALJ je prvi mož uspešnega lendavskega Speedway Teama, ki se s potiski s 26-letno tradicijo. A kot športnemu zanesenjaku Laciju niso tuje niti druge panoge, tako se rad postavi na strelišče, kjer mu roka niti najmanj ne drhti, saj je ob streljih zelo natančen. Kot se za vplivnega gospodarstvenika tudi spodobi ...

Že pá
desetka!

Vsakič je bilo lepo,

Tudi letos (že osmič) smo se mursko-morskovalovci s turistično agencijo Relax odpravili na odkrivanje jadranskih lepot. Obiskali smo najbolj sončen otok v Jadranskem morju, otok Hvar. Nekaj utrinkov z letovanja ponujamo na pričujočih fotografijah ...

Otok Hvar ima zelo bogato zgodovino, nekaj spominov na menjavanje narodov in kultur smo si ogledali tudi murskomorskovalovci. Eden od njih je tudi hvarska trdnjava, s katere je prelep pogled na bližnje Paklene otoke. Na največjem, Sv. Klementu, so nam v zalivu Palmižana priredili ribji piknik. Ribe so bile takooooo velike, da smo jih komaj pospravili.

Na izletih smo potovali po otoku Hvaru in obiskali Stari Grad, Vrbosko, Jelso, kopali smo se na Zlatem rtu na Braču in se z ladjo odpravili na Vis, na katerem uspevajo čudovite palme. Tamkajšnja drevesnica namreč z mladimi sadikami oskrbuje celotno Jadransko obalo. Pokazali so nam tudi zelo redko srebrno palmo. V Evropi je menda le še ena taka, neke na Portugalskem.

Ste vedeli, da lahko tudi na Hvaru dobite pratio prekmurjsko gibanico? Z njo nam je presenetila nekdanja dopolnilniška gostilničarka, ki smo jo obiskali na njenem novem domu v Vrboski.

Laura med krompirjem in rožami

Buci-buc!

Poljedelstvo + cvetličarstvo

Pentutariji smo še posebno zadovoljni, če sodelujete z nami, spoštovane bralke in bralci. Tako tokrat z veseljem objavljamo pristrčno fotografijo ROMANA KOŠALINA od GRADA, ki mu je kot prava profesionalka pozirala 15-mesečna LAURA. Očitno je povsem zadovoljna z jesensko bero krompirja, vse skupaj pa so še ozaljšale cvetlice. Saj si večjega krompirja od zdravega in pristrčnega otroka sploh ni mogoče želiti ...

inan

Fashion

The sun ain't gonna shine anymore.

Zakrite oči prvih dam

Svet množičnih medijev je del javnosti. Hočeš nočeš so njih predstavniki ves čas na očeh občestva, ki jih ocenjuje po dolgem in počez. Pentute so ujele prvi dami dveh novinarskih hiš, ko sta si zrl iz oči v oči. Ne neposredno, pač pa s pomočjo očal. Poznavalci tovrstnih pripomočkov pravijo, da so tako ena kot druga (očala) po zadnji modi. Za nepoznavalce pa še podatek o obeh damah: IRMA BENKO (direktorica Podjetja za informiranje, njena očala so nekoliko višje) in BRIGITA BAVČAR (odgovorna urednica na Idea TV, s komolci na ograji).

tekal

Medijci so rekli, da se bodo tokrat oni

Performance

Slikali namreč. In to ne kar tako, pač pa zavoljo zgodovinskega dogodka v življenju novinarke TV Slovenija, CIRILE KOVAČ. Brez posebne prisile se je namreč odločila, da bo družno z izbrancem TADEJEM dahnila usodni DA. Z željo, da ji ob tem pripravijo kar najbolj iskreno popotnico, so se njeni bližnji in daljni sodelavci odeli v oranžne oprave in 12 jih je s črkami na hrbtih izpisalo CIRILA RTV SLO. Poveljevala jim je radijka iz bližnjega nam Ptuja, NEVENKA DOBLJEKAR. Pentute trdijo, da je slikanje kljub komplicirani logistiki (medijci so bili med poziranjem tu in tam žejni, zato so snemanje poročne čestitke večkrat prekinili) vseeno uspelo.

Pozorni gledalci pa ste medtem že opazili, da Cirila veselo novinarji še naprej, le da se v prispevkih iz Pomurja ob njenem imenu pojavlja nov priimek - ni vzhod, niti zahod, niti jug.

ovša

Ka je té zdaj Cirila SEVER?

letos pa najlepše ...

Na izboru za miss Mursko-morskega vala sta nastopila (Sonja Velner) in »Oliver« (hvarski one man band). Komisija, v kateri sta bila direktorja hotela Bodul še »Helmut Kohl« (Mavricij Okorn) in »Stipe Mesić« (šofer hotela Plamen - Marjan Lesjak), je med štirimi kandidatkami za miss MMV Hvara 2004 izbrala simpatično Brižit, ki je tudi zaplesala s šefom strežbe hotela Bodul, v katerem smo imeli zelo težko nalogo, saj so tudi zapeljiva Tija, poskočna Marlena in dolga Plamenka navdušile zbrano občinstvo. Vse udeležence so prejele bogate nagrade. Hotela Bodul, turistične agencije Relax in Podjetja za informiranje.

Ob glasbi smo zapeli in zaplesali ob večerih na hotelski terasi pa tudi ob obisku turistične kmetije pri »gazdi« Andru v vasi Vrtnik.

Bogdan Lemut
in Simona Špindler

Prihodnje leto pa bo še boljše, smo prepričani vsi, tako poslušalci kot organizatorji ...

Tudi igrali smo se in se ob tem lepo zabavali, tako udeleženci iger kot tudi gledalci. Recimo takrat, ko so žene brile svoje može s kavni žličkami.

Obredi ob reki naj se ne opravljajo s ponarejenimi ali nenaravnimi sredstvi. Kar se ji daruje, naj bo sežgano na lesnem ognju in vzeto iz lanene krpe. Pijače naj se ji odlivajo iz steklenih ali lončenih posod.

(Štefan Smej: MURA: tu bi lahko lebdela duša)

»Müjra« jo je zaznamovala

Ajdina Marija, najmlajša hčerka Vlada in Eve Kreslin, stara osem mesecev, zakramenta krsta ni prejela v cerkvi ob krstnem kamnu ali kje drugje, kot je značilno za dandanašnji krst otrok. V občestvo kristjanov je bila Ajdina sprejeta na »mürskem« bregu na Gornji Bistrici, nedaleč od hiše pokojnega filozofa in ekologa, dobrega Vladovega prijatelja Štefana Smeja, ki je skrivnostni reki Muri posvetil veliko časa in o kateri je napisal knjigo.

Ajdina
Marija
(Eidina?)

Ni naključje, da sta starša čas Ajdininega krsta izbrala prav v mesecu avgustu, ko cveti ajda, ki je pri naših slovanskih prednikih simbolizirala predvsem večno rojstvo, nenehno pretakanje življenjske energije. Po ljudskem izročilu ima ta rastlina zdravilne lastnosti zato, ker je sama dar neba in korenina življenja. Če omenim še Odrančane, ki so tesno povezani s to rastlino, še bolj pa so bili v preteklosti, je za njih ajda simbol prekupčevanja, prodaje in preživetja, zato ni čudno, da je pristala tudi v njihovem grbu. Torej dvokaličnica ajda ima širok pomen in Ajdina Marija ima pomensko bogato ter unikatno ime.

Zgodaj popoldan 28. avgusta so se zbirali pri Pištekovi hiši na Gornji Bistrici ljudje od blizu in daleč, prijatelji in sorodniki Kreslinovih. Med njimi je bilo opaziti tudi nekaj znanih obrazov, med njimi Janeza Pipana, ravnatelja ljubljanske drame, Petro Škofic, vodjo za stike z javnostmi na ministrstvu za kulturo, Miho Kozinca, predsednika odvetniške zbornice, Vlada Žabota, Japca Jakopina, slavnega konstruktorja jaht, in druge goste, ki jih je doletela čast, da so bili povabljeni na »krstnike« h Kreslinovim. Vsi zbrani so stopili skupaj in se dali »pokejpati« za spomin. V dobro voljo ji je spravi bistrski »harmonikaš« Francek.

Na krst je iz Zagreba z možem in dvema sinovoma vsekakor prišla Vladova sestra Gita, ki je bila pred svojim odhodom v hrvaško prestolnico že pred skoraj pred dvema desetletjema tovarišica na turniški osemletki. Za Gito pravijo, da je v letih življenja v mestu kulture ohranila beltinsko lepoto in šarm. Razveselila se je, ko je po dolgih letih zagledala obraze izpred let, ki jih že dolgo ni videla.

In potem je krenil sprevod od Smejeve hiše skozi neokrnjeno, z bujnim rastjem poraslo in mrtvic polno naravno okolje do črne Mure. Ravno tam bi lahko »zalebdela« duša ter se dvignila nad vodami in jelšami do oblakov ... Iz gruč ljudi se je zaslišala znana prekmurska pesem Micika v pungradi rože bere..., ki jo je začel peti oča Vlado. Mama Eva je nadzorno pregledovala vrsto gostov, če so šli vsi po pravi poti. Ni pa seveda pozabila pokukati v beli voziček na majhno osemmesečno bitjece.

Po prejemu krstnem zakramentu na Bistrici je bilo slavlje na Melincih, prav tako ob Muri, kjer so člani Beltinske bande in Malih bogov zaigrali, zapeli in na druge načine zabavali povabljence, tako da so se vsi imeli »lušno«. Prvi je za kitaro prijel kdo drug kot Vlado. Samo da ob tem ne bi bilo toliko nadležnih komarjev, ki so se usedali in pikali. Glasbenika cimbalista Andija Sobočana ter Štefana Banka - Pišo, ki je igral na klarinet, sta vokalno spremljala pisatelj Vlado Žabot in dobra duša iz Lendavskih goric Katica Bükös, lastnica pristne madžarske gostilne Bükös csarde. Po nekaj odpetih šansonih ter madžarskih otožnih in tudi ritmičnih čardaših sta ugotovila, da se njuni glasovi izvrstno ujemajo, zato v prihodnosti lahko pričakujemo, da bosta Vlado in Katica nastopila v novem duetu.

Bojan Zadravec

Krstitelj je bil beltinski župnik Alojz Benkovič, ki je z »mürskim« blagoslovljeno vodo, namreč voda je bila s kozarcem zajeta iz Mure, obliil glavo male Ajdinice, ki jo je nato še mazilil s krstnim oljem. Pomembno vlogo na krstu je imela botra Valentina Smej Novak, diplomirana filozofinja, hčerka pokojnega ustvarjalca ob mogotici reki Muri, prej omenjenega Štefana Smeja. Prav tako je imel izbrano mesto boter, njen mož Luka Novak. Valentina in Luka skupaj skrbno vodita družinsko založbo Vale Novak, s katero mlada družina živi poslovne uspehe.

Na tej fotografiji so se postavili le najožji Ajdina Marijini, oča Vlado in mama Eva, dedki in babice, Vladova starša Katarina - Katica in Milan, sicer znani zvezdi pri Beltinski bandi. Ob Evi stoji njena starša, Marija in Janez iz Trzina. Skrajno levo »kuma« in botra z otrokom. V ozadju stoji krstitelj in spredaj Ajdinina bratec Naj Vid in sestra Čarna Katarina, ki nosi ime po beltinski babici.

Hitler je znova med nami

ovčarju pa dober gospodar. Toda tokrat so producenti filma Propad (Untergang) Nemci sami. Glavni igralec ni več z angleškega govornega območja, marveč cenjeni nemški igralec Bruno Ganz. Producent filma je Bernd Eichinger, ki se je že pred tem uveljavil s filmom V imenu rože, režiser je Oliver Hirschbiegel. Oba sta svoj film že predstavila na Mednarodnem filmskem festivalu v Torontu, zdaj pa je film že prišel v nemške kinematografe. Film je nastal na podlagi avtentičnih dokumentov, ki so jih našli pred nekaj leti, in govori o zadnjih dvajsetih dneh, ki jih je Hitler s svojimi najožjimi sodelavci preživel v središču Berlina, v bunkerju pod zemljo. To je čas od dvajsetega aprila, zadnjega Hitlerjevega rojstnega dne (55.), do drugega maja, ko so v bunker vdrla vojaki Rdeče armade. Zanimiva je izpoved preživelega Hitlerjevega elektricarja, ki je opisal, kako so okrog devetih zjutraj prišle mlade sovjetske zdravnice v uniformah, se glasno smejale in vprašale: »Kje je obleka?« Jochan Henchel jih je odvedel do garderobe Eve Hitler, rojene Braun. Ženske so se steple za »špicaste« nedrčke in izginile, »cvilec od sreče kot Indijanke iz kavbojskih filmov«. Igralec Bruno Ganz, znan iz filma Nebo nad Berlinom, je dolgo časa okleval, ali bi zaigral Hitlerja ali ne. Proučil je posneto gradivo z njegovim glasom, najdenim na finskem radiu - Ganz ima podoben akcent kot Hitler, saj je tudi sam Avstrijec - in tudi vse knjige, ki so mu bile dostopne, predvsem zapise zgodovinarja Joachima Fest. Nemci so dali tokrat za film izredno mnogo denarja: kar šestnajst milijonov dolarjev, tako da je to eden najdražjih nemških filmov vseh časov, obenem pa tudi največje poslovno tveganje za produkcijo Eichinger Constantin Film. Pri tem je producent izjavil, da je bil skrajni čas, da »naredimo film na to temo Nemci sami. Če moramo usmeriti žaromet v največjo fizično katastrofo celotne civilizacije, kar jih je kdaj bilo, namreč katastrofo nemškega naroda, potem mora imeti ta narod možnost, da to zgodbo pove sam.« Prav v zadnjih dneh, ko je Hitler vodil vojno z »nevidnimi« nemškimi vojaki, je v bitkah padlo na dan po deset tisoč Nemcev, Rdeča armada pa je pri osvajanja Vzhodne Nemčije zgubila v številnih bitkah približno 800.000 vojakov. Vse v dneh, ko je bil Hitler že mrtev, nemška vlada pa je odlagala kapitulacijo - vse do osmega maja 1945 - in iskala rešitev, kako bi se z begom pod okrilje ameriške in angleške vojske rešili številni nemški generali in časniki, ki so zapustili ne samo svoje vojake, marveč tudi mrtvega Hitlerja.

Torej dovolj gradiva za provokativen nemški film iz Hitlerjevega bunkerja. Američani so na drugem koncu sveta pred meseci izbežali iz bunkerja vojskovodjo, ki so ga ujeli živega, to pa pomeni, da se zgodovina ponavlja, vendar na različnih koncih sveta, v različnih časovnih obdobjih, vendar s skoraj istimi posledicami. Tako kot Hitler je tudi Saddam Husein pustil za sabo na kupe mrtvih, nedolžnih žrtev, pri tem pa pokrajino spremenil v ruševine, pepel in siromaštvo.

Branko Šomen

RAZMIŠLJANJE

Jože Činc
Kvašen retiš

Znate, že mi je se žau gratalo, ka san nej šefici po telefouni pravo, ka ge tou nemo. Ali znan, ka bi te pa si gučali v našoj žutoj kuči, ka san nej šču. Prej naj donok poven neka o našon fuzbale?! Eh, pa ka bi naj človek nouvoga povedo, če pa pri nas lidgej itak se znajo, te pa šče naj ge modrujen? No, pravijo pa, ka mi tou ležij, zavolo toga mo tou probo, čiglij ka san šču tou pijsati kumaj te, gda s tekme prijen. Ja, gor ste prišli, nedela je, gda san se cuj spravo, ka par rejči fkup vržen. Mura ma tekmo ali seglij, kakši koli de rezultat, moje očij toga našoga fuzbala nedo nika nači vidle.

Zakoj nej? Ja lidgej - vej pa že pa mamu ekipo za Evropo, evropskoga trenera, evropski blokejrani račun, 86,4 % küpljenih igralcof ... Če me pijtate po njuvij imejnaj, bogme nemo znau, vej pa sakši keden neka nouvoga privličejo. Pa ka nete mislili, ka menej tou kaj mouti, nasprotno, meni je čista seeno, če je človek domači ali nej, Kazakstanec, Bulgar, Primorec ..., glavno je samo, naj letij, zakoj je plačane! Nej pa ka majo nešterni sakši drugi keden angino, zategavle jih mišica, aduktor, ledvice, reduktor - vrag zna ka šče nej. Za nešterne san pa gvušen, ka edijni šprint v enon mejseci napravijo samo te, gda prijde blagajnik. In tej šprint je tak močen, ka se človek že pa poškodüvle, pa moremo pa nouvoga küjpiti. Pejnez pa od nikec!!! Tak san

bar čüu praviti. Vej pa nemre en san človek ladati iz svoje žepke fse, ka so drugi lejta nazaj zaj....!! Pa ge bi tome gospoude Subane spomenij postavo, pa lejko si što mišli, ka šče. Vej pa eto san prešto, ka je prej 30 milijounof svojih pejnez že zdavo, ka se v Sobote sploj šče lejko leder kota. Pa san si mislo - pa ka je tej človik normalen? Što ga je v tou napelo? Lidgej, meni se on smijli! Pa nej zatou, ka telko pejnez davle, vej je pa biznismen, nego zatou, ka more poslušati tanače od lüjde, šteri se obličejo v šuškavec z Lentija za džürdža, spigejo par špricerof pa njemi pejneze cejcajo, ka do te lejko na sliki, gda de se že pa v Evropo šlo! Ge bi si trnok želo tou fuzbalsko Evropo ali šče bole pa, ka bi Suban grato Esmeralda in ka bi spregledno! Zatou ka če njemi ne grata, do tej isti lidgej v momente zamenjali kaput. Pomouči pa prej ka od domači lüjdi itak nema. Pa san si brodo, ka de gvušno nešče pred volijtvami »grato« Murin navijač, ka bi na tej način par glasouf cuj doubu. Ali tuj tej kandidati majo verjetno vejksi hasek, če 20 metrof asfalta med njivami dajo potejgnoti, kak pa, ka bi 2 kedna bilij Murin »druker«. Mogouče majo praf: po asfalti se hitrej prijde v Evropo kak po travi.

Vej pa san se zdaj zmisllo tiste evropske tekme prouti Bečej, gda smo zmagali pa je Škapejrof Pištek gole davo pa šče penal zastrejlo. In naš Pef eto ide v fuzbalski pokoj. Par gezero lidij prijde na njegovo poslovilno tekmo v Beltince, negda najbole nogometno ves pri nas, slovou kak se šika za legendo! In san si v momenti zmisllo na šče eno legendo našoga fuzbala - Cifrovoga Ferija! Vej pa človik je 16 lejt biu v sobočkon klubi, cejlo mladost je tu ta zbrso, lidgej smo ga radi meli, te pa prej ka so njemi samo inouk pravli, ka nemajo več pejnez za njega! Pa san si brodo, ka je zatok nej fajn, ka so se ga na takši način rejšili - te pa si on nej zaslužjo bar poslovilne tekme po fsej tej lejta! V Soboti, vej pa on je tuj naša legenda, gljij tak kak Pef. Ne razmin. Vej pa Martinko Šarkezi je prekmursko dejte, pa je po 7 lejta špilanja v Maribori bar sliko doubu, gda so špilali prouti Arsenal! In te mij bi v Evropo šli ...!? Da bi bar šli, ka bi narod bar na momente pozabo na družje brige. Pa tuj po pravici povejdano, kelko koli san s svojoj glavouf verjetno za marsikoga v globokon ofsajde, bi bilja sramota, če v toj božnoj slovenskoj ligi letos nemo bar - prvi! Pa te verjetno od veseldža fse tiste domače dečke, štere so natirali in so njin dužni ostali, pozovejo nazaj na - evropsko proslavo!

Tak, zaj pa iden na tekmo. Nema vejze, koga de Prašnikar džau v čapat (ekipo), domače ali lüdske pojbe - samo naj letijo!

Ferenc Hajós, prvi veleposlanik Slovenije na Madžarskem, akreditiran tudi v Ukrajini in Bolgariji, dolgoletni sodnik in predsednik sodišča v Lendavi, prevajalec najvišjim državnim osebnostim, nekdanji član ustavne komisije, ekspert za manjšine pri Svetu Evrope, član Lions kluba Murska Sobota, glasbenik – pianist in ... zadovoljen upokojenec, srečen v hiši pod Lendavskimi goricami.

Prvo nedeljo v oktobru bodo državnoborske volitve. Za poslanski narodnostni sedež v slovenskem parlamentu je kar pet kandidatov. Med njimi pa ni Hajósa.

Ko sem izpolnil vse pogoje (delovno dobo in leta), sem se takoj upokojil. Moje globoko prepričanje je, da na mladih svet stoji, in to je eden od bistvenih razlogov, zakaj ne kandidiram.

Bi pa z vašimi izkušnjami lahko bil dober poslanec.

Hvala za takšno vaše mnenje in zaupanje. Mogoče res, ampak vseeno mislim, da bi morali dati mladim več priložnosti. Ko sem se sam po študiju prava v Zagrebu vrnil v Mursko Soboto in Pomurje, sem lahko takoj zagrabil. Zdaj je drugače. Ni mladih, to pa se vidi tudi iz sestave narodnostne kandidatne liste. Ni mladega kandidata, ki bi nakazoval perspektivo madžarske narodnostne skupnosti v Sloveniji.

Je pa poslanski sedež privlačen, sodeč po številu kandidatov?

Pozitivno je, da je kandidatov več. Zagotovo boljše kot pri Italijanih, kjer je en sam. Drugo pa je vprašanje, ali so se ljudje

Hvala lepa. V službi Slovenije sem pomagal urejati medsebojne odnose dveh držav, ki so še danes dobri in zgledni. To je sosednja država, s katero nimamo resnih problemov. V mojih veleposlaniških letih smo zgradili novo veleposlaništvo z rezidenco v Budimpešti, odprli smo vrsto mejnih prehodov in postavili temelje dobremu meddržavnemu sodelovanju. Pri tem moram posebej omeniti zasluge nekdanjega predsednika Republike Slovenije Milana Kučana in njegovo prijateljstvo s takratnim madžarskim predsednikom Árpádom Göncem in moje posebno zadovoljstvo, da sem lahko sodeloval pri izgradnji tega prijateljstva, čeprav seveda sploh ni bilo težko. Mnogo stvari ju je povezovalo: oba humanista, s podobnimi pogledi na svet in na mednarodne odnose.

Nasploh so vas na Madžarskem zelo dobro sprejeli?

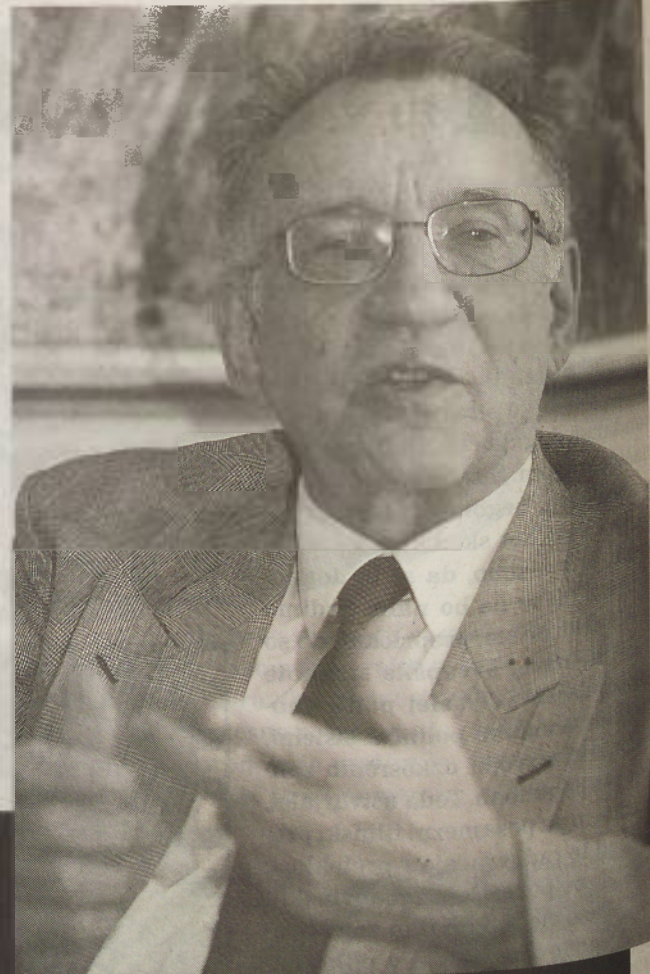
Vsa vrata sem našel odprta in moram reči, da so Madžari izjemno cenili, da je Slovenija za svojega prvega veleposlanika izbrala pripadnika madžarske manjšine.

Vam je kdaj kdo v Sloveniji očitil, da ste pristranski veleposlanik?

Pričakoval sem, vendar zanimivo, do mojih ušes takšni očitki niso prišli. Jaz sem bil tam pač predstavnik države Slovenije, v tem smislu sem deloval in imam popolnoma mirno vest.

Torej niste bili samo izvajalec politike in naročil iz svoje države?

So nekateri, ki pravijo, da je veleposlanik visoko kvalificirani poštar in gostilničar. To slednje mogoče delno drži, kar se poštarja tiče, pa ima to delo že pomembno vsebinsko ozadje. Če svoje zunanje ministrstvo pravilno obvešča, to lahko sprejema pravilne

Nisem bil samo visoko kvalificirani gostilničar in poštar

odločili za kandidaturu zgolj iz zasebnega interesa ali pa je v ozadju iskrena želja nekaj koristnega narediti za madžarsko skupnost. Ta presoja ni moja stvar, o tem bodo odločili volivci.

Pravzaprav ima poslanec Madžarov v slovenskem parlamentu kar odločilen vpliv.

Pred osamosvojitvijo sem bil pet let član slovenske ustavne komisije. Takrat so se ta določila o pravicah manjših postavljala, enako tudi temelji za osamosvojitve. Posredno bom odgovoril na vaše direktno vprašanje in predvidevam, da se z mojim stališčem mnogi ne bodo strinjali. Številčno je naš parlament premajhen prav zaradi tega vprašanja – 90 ljudi pomeni, da vsak od njih odloča o naši usodi z več kot enim odstotkom teže svojega glasu. To je zelo velika odgovornost. In to je tudi »težka« in velika pravica tako madžarskega kot italijanskega poslanca.

Zdaj je vaš pogled na Madžare v Sloveniji s strani neobremenjen.

Zelo mi je žal, da je med Madžari v Sloveniji toliko sporov. Tega ne bi želel posebej analizirati. Mogoče niti niso v ozadju politične in ideološke razlike, bolj bi rekel, da gre za različne interese.

V duhu rekla, da se spleča biti Madžar?

Govori se o poklicnih Madžarih. Jaz bi celo rekel, da je dobro, da so. Vendar naj to ne bi bilo vodilo za to, da nekdo deluje v manjšinski politiki.

Kot Madžar ste bili prvi slovenski veleposlanik na Madžarskem. Ste bili presenečeni, da vam je slovensko politično vodstvo to zaupalo?

Zelo sem bil presenečen in izjemno počaščen. Zgodba je naslednja, zdaj o tem že lahko govorim: Na obisku v Lendavi sta bila takratni predsednik slovenske vlade Peterle in zunanji minister Rupel. Povabila sta me na pogovor in mi povedala, da računajo name v novi slovenski diplomaciji. To sem takrat prvič izvedel. Mogoče je to edinstveni primer, da je prišel v diplomacijo nekdo takšen, ki se tja ni porival. Ne bom pa trdil, da si nisem želel. Najprej je bilo govora o mestu generalnega konzula v Celovcu. Potem pa nekega lepega dne telefon in na drugi strani takratni šef kadrovske službe, ki mi je povedal: Gospod Hajós, odločili smo, da vas pošljemo za veleposlanika v Budimpešto. Izjemno presenečenje, izjemna čast, izjemno zadovoljstvo še zdaj, da sem imel priložnost biti na tem mestu.

Bili ste uspešen veleposlanik. Imeli ste veliko poznanstev, veliko odprtih vrat, čeprav ste orali ledino?

Še en obraz Ferenc Hajósa

Glasba me res spremlja vse življenje. Tudi v moji diplomatski karieri je odigrala svojo vlogo pri navezovanju stikov z zanimivimi ljudmi. Stari Sobočani se me mogoče še spominjajo, ko sem med drugim dirigiral Soboškemu simfoničnemu orkestru in sodeloval s priznanim umetnikom Zdenko Novak. Je izjemna pianistka in razočaran sem, da v Sloveniji ni bolj priznana.

In še en lep spomin je na ansambel Geze Baranje, v katerem sem v študentskih letih igral klavir po portoroških barjih. V hotelu, kjer so bili sami nemški turisti, so nas promovirali kot originalen ciganski ansambel iz Budimpešte. Cele noči smo igrali, fantje so potem podnevi spali, jaz pa sem položaval na plaži in bil lepo zagorel. In potem so se Nemci šefu hotela pritožili: Das sind keine Zigeuner, nur der pianist ist Zigeuner ...»

»Madžarski predsednik Árpád Gönc mi popravlja kravato, ker mi vedno zleze nekam postrani. Z njim sem imel največ stikov. Še po vrnitvi v Slovenijo po upokojitvi me je presenetil in obiskal na mojem domu v Lendavi, kar je v diplomaciji verjetno izjemen primer.«

Če bi pisali spomine, bi o vaših budimpeštanskih šestih letih napisali same lepe stvari?

Ne morem se spomniti kakšnega posebej neprijetnega dogodka. Edino morda to, da me je pred našim veleposlaništvom prav na moj rojstni dan ugriznil sosedov pes.

Lendava – spomini in sedanost

Rodil sem se sicer v budimpeštanski porodnišnici, vendar od desetih dni starosti Lendava moje mesto. Izhajam iz stare lendavske družine in v družinski kroniki sem najbolj poudaril mojega deda. Bil je odvetnik v Lendavi, kamor je bil premeščen iz Madžarske. Vse, kar se je v tistem času v Lendavi pomenilo, dogajalo, je bilo povezano z njim – ustanovitev srednje šole, tovarne, banke, gasilsko društvo, urejeno mesto ... Bil je res ustvarjalni človek.

Lendava danes?

Žal je tranzicija mesto zelo prizadela in rekel bi celo, da velja za celotno Pomurje. Vendar sem optimist. Če bo razvojni razvoj šel v zamišljeni smeri, bo to za Pomurje nova razvojni priložnost. Iz obrobja se bomo lahko spremenili v nekaj, kar ni obrobje. Samo možnosti in priložnosti bo treba pametno izkoristiti.

Iz Lendave se ne želim izseliti. Tu se dobro počutim. Žal pa sta hčerka in sin odšla. To je del tiste znane zgodbe. Sin se ukvarja z računalništvom, hčerka je v Budimpešti diplomirala na mednarodnih odnosov in žal za takšne kadre v Pomurju ni zaposlitve. Oba sta v Ljubljani.

Pravzaprav se vaša diplomatska pot v Budimpešti začne samo formalno.

Bi se kar strinjal. Leta 1959 sem začel svojo sodniško pot na soboškem sodišču, in ker sem dobro prevajal madžarsčino in slovenščino, so me že kot pripravnika sodnika vključili v hodo po diplomatsko življenje. Takrat so se kazali namreč prvi simptomi slovenske samostojnosti in slovensko vodstvo je začelo zahtevati da se pogovarja s tujimi partnerji v slovenščini, ne pa v srbohrvaščini. Poslej sem sodeloval v vseh slovensko-madžarskih stikih in pri tem ogromno naučil. Bil sem tudi sicer aktiven v manjšinskih organih pri takratni SZDL.

In to moje delo je pripeljalo do tega, da sem večkrat prevajal Tito, ko je bil v Sloveniji in so bili pri pogovorih z madžarskimi najvišjimi predstavniki tudi slovenski predstavniki. Seveda je bil zraven prevajalec iz Beograda, vendar je Tito večkrat kar mimo njega neposredno vprašal. Madžarski predsednik Kadar je bil del sezona na počitnicah pri Titu na Brdu. Obakrat sem bil z njima. Iz tega časa je zanimiva anekdota. Tito je vprašal Kadarja, kaj on pravi temu, da je na Madžarskem toliko političnih virov in Kadar je po časi in previdno (ruska šola) povedal: »Šestindesetega ni nobenega vica.« Tito se je nasmejal in sprejel ta odgovor brez komentarja.

In marsikdaj ste kaj prevedli po diplomatsko.

To sem včasih skušal, ja. Mogoče tale spomin. Bil sem v zelo dobrih odnosih s takratnim predsednikom občine Lendava Jožetom Kolaričem. Prevajal sem takratnemu predsedniku slovenske vlade Kavčiču, ki je bil na obisku v Budimpešti. smo se vračali, sta bila takratni predsednik soboške občine Gönci in lendavske Kolarič povabljeni na večerjo v Zlati teras. Kavčič je zdravico odstopil Lendavčanu Kolariču in jaz sem ga govo zdravico prevedel. Po dogodku je prišel k meni in se mi takole zahvalil: Tako me še nihče ni prevajal, ti si lepše prevedel, kot sem jaz povedal. Ampak danes je tudi s tem ma o drugače, zlasti pri teh najvišjih državnih obiskih. Običajno sta po dva prevajalca, da drug drugega kontrolirata, in tam si kakšnih diplomatskih prevodov ne moreš privoščiti.

Velika TRIPENKETA

Ker se je predvolilni golaž začel smoditi, šest znanih Pomurk in Pomurcev tokrat nismo spraševali o političnih temah v ožjem smislu besede ... če seveda imena, televizija in vino niso politika.

1. V modi so kratka imena. Kako bi poimenovali vašega potomca oziroma potomko vi?
2. Koliko minut dnevno gledate TV in kaj gledate?
3. Letos bo veliko grozdja, vina pa preveč. Kaj z njim?

Vinko Apšner

univ. dipl. inženir, direktor podjetja Funfood, iz Dankovec

1. Potomca bi imenoval Gal, o potomki nisem razmišljal.
2. Pred ekranom sem navadno zvečer po 22. uri in gledam ponovitve dnevnih informativnih oddaj.
3. Predvidevam, da bi bilo modro, da se predelava grozdja preusmeri v sokove ali pa glede na novi prometni zakon v lahko vino z nižjim odstotkom alkohola.

dr. Vlasta Štrumbelj

specialistka oftalmologije v soboški bolnišnici, iz Murske Sobote

1. Rajši imam daljša imena, če pa že, bi bil Vid.
2. Odvisno od sporeda, najraje imam angleške humoristične nadaljevanke, rada pa pogledam tudi kakšen dober film.
3. Bolje bi bilo pojesti več grozdja kot pa popiti preveč vina.

Ana Kuhar

pomočnica direktorja Soboške tiskarne, iz Murske Sobote

1. Če bi imela hčerko, bi ji dala ime Maja, ki zveni mehko in prijazno. Sinu je ime Primož, kličemo pa ga Primi.
2. Minut ne štejem, šteje kakovost. Gledam Studio City, Odmeve ...
3. Verjamem, da Slovenčki ne moremo spiti vsega vina, lahko pa bi ob kozarcu dobrega našli ustrezno rešitev za izvoz grozdja in vina na prava mesta. Tujci nas učijo in dopovedujejo, da je pivec kralj in kraljica hkrati. Iz trte bi radi zvelikli več, kot je realno mogoče. Morda pa bi ob naslednji suši veljala izreka Od kod je prišlo, naj še tja odide ali Kam z vinom, če ga je še od lani preveč.

Mitja Kos

življenjski sopotnik vinske kraljice Tjaše Koroša in vinogradnik, iz Ključarovec

1. Čisto enostavno, staro slovensko: ERAZEM! Saj ima moj prvi sin komaj osem mesecev.
2. Po mnenju moje Tjaše preveč. Sicer pa po 19. uri, ko je na sporedu dnevnik. Če je pa kakšen šport, ki me zanima, si tudi privoščim ogled - če je seveda čas.
3. Kdo pa vam je to povedal? Morda g. Brejc s PSV VS? Grozdja ni! Nekateri so trgovce opravili že v juliju in avgustu, žal. Vina pa v Sloveniji tako ali tako primanjkuje, saj ga Slovenci šestkrat več uvozimo, kot izvozimo. Uvažamo pa tako ali tako samo rdeče vino, saj je naše belo, predvsem to iz Prekije, tako ali tako razred zase.

Andrej Cimer

glavna pisarne Zdrženja potrošnikov Pomurja, iz Murske Sobote

Kakšnih posebnih težav pri izbiri ne bi smel imeti, saj je takšnih imen pri nas kar nekaj, npr. Rok, Tom, Žan, Črt, Jan, Leo, Teo, Ivo, Eva, Iva, Pia, Mia, Ana, Bea ... Vsekakor pa mora biti izbira otrokovega imena dogovor s partnerjem. Poleg tega, da si lahko imena lažje in hitreje zapomno, imajo še eno dobro stran, otroku to olajšano črkovanje njegovega imena pri uri angleščine.

TV gledam kakšno uro dve na dan, kakor kdaj, odvisno od kvalitete programa. Najrajši si ogledam kakšno poljudnoznanstveno ali dokumentarno oddajo, kakšen dober film, tudi dnevnik, včasih pa tudi kakšen športni dogodek. Američani pravi, da TV poneumlja ljudi, mislim, da v Sloveniji še nismo zasvojeni, prej z računalniki kot s TV. Nekateri vinogradniki ne bodo imeli teh težav, saj je kar mnogim pridelek pobrala bolezen (oidij in peronospora), na koncu pa, kar je mogoče še ostalo, tudi toča. Že pred časom je bilo predlagano, da bi bi slovenski veljaki, ki obiskujejo tujino, s seboj vzeli kakšno steklenico vina, kar bi vsaj delno olajšalo k večji promociji slovenskih vin in s tem tudi k večji prodaji. Kar se Slovenije tiče, pa bi lahko še več vina destilirali v vinjak, kot to počnejo v tujini. Nekateri tudi pravijo, da bi Slovenci morali popiti več vina, to pa seveda glede na našo prometno zakonodajo in kazni ni realno. Sam bi pa da bi morali piti pametneje!

Elizabeta Pal

upokojena ravnateljica DOŠ, iz Lendave

atletika in nogomet na primer. Tudi psihološko dramo rada pogledam.

1. Všeč so mi kratka imena, moderna pa ne toliko. Moda se hitro menja, ime pa ostane. Všeč so mi tradicionalna imena, ki nekaj pomenijo. Pri nas v družini smo izbirali med krajšimi imeni, saj se h kratkemu priimku lepo poda tudi kratko ime. Res pa je, da ime ne naredi človeka, temveč obratno.
2. Eno do dve uri povprečno, včasih pa nič. Če sem z vnuki, ne gledamo televizije. Takrat jim pripovedujem pravljice, se igramo ali rišemo. Redno gledam poročila - na različnih kanalih, kontaktne, potopisne in znanstvene oddaje, o živalskem svetu pa tudi šport mi je zanimiv, atletika in nogomet na primer.
3. Kmalu bomo začeli s trgatvijo, toda v kletih je še precej vina. Letos je precej grozdja pobrala bolezen. Kljub temu bo problem, kam z moštom. Strašijo, da letos ne bodo odkupovali grozdja, čeprav smo že doslej grozdje bolj dali kot prodali. To je v Lendavi pereč problem in ni nikogar, ki bi ta problem - odkup, predelava, prodaja - kompleksno rešil ali razvozlal.

Prof. dr. Pavel Poredoš, dr. med., predstojnik Kliničnega oddelka za žilne bolezni Kliničnega centra v Ljubljani, predstojnik katedre za interno medicino na Medicinski fakulteti, znanstvenik, ambasador v znanosti in funkcionar mednarodnih razsežnosti ter rojak iz Ižakovec

Pomagaj si sam in zdravnik ti bo pomagal

Ukvarja se z žilnimi boleznimi

In želel si je še več znanja. Po študiju se je vpisal na tretjo stopnjo, končal magisterij in leta 1989 doktoriral. Sprva je bil leto dni asistent na Inštitutu za histologijo. Potem je delal na Interni kliniki Trnovo. Sprva je bila namenjena starostnikom, pozneje pa se je preoblikovala v Klinični oddelke za žilne bolezni. Bila je povezana z ljubljanskim Kliničnim centrom. Tu je končal specializacijo iz interne medicine. Dobra tri leta je bil oddelčni zdravnik in nato vodja oddelka. Pred petnajstimi leti je postal pomočnik predstojnika in nato predstojnik Klinike za žilne bolezni, ki se je lani preselila v Klinični center.

Posvetil se je interni medicini. V glavnem boleznim žil. S tega področja je naredil doktorat znanosti in se poglobljeno ukvarjal z novimi načini zdravljenja in odkrivanja srčno-žilnih bolezni. Njegovo področje so ateroskleroza, tromboza, trombolitično zdravljenje žilnih zapor, odkrivanje in zgodnje zdravljenje aterosklerotičnih sprememb na arterijah...

Redni prof. na Medicinski fakulteti

Petnajst let vodi raziskovalni program klinike. Odkriva vzroke za žilne bolezni, proučuje nove načine zdravljenja. O tem objavlja strokovne sestavke v domačih in tujih revijah. Letno jih izide od deset do petnajst.

V začetku osemdesetih let je začel akademsko kariero. Še preden je naredil doktorat, je bil asistent na Medicinski fakulteti v Ljubljani za predmet interna medicina. Po opravljenem doktoratu je pridobil naziv docent. Čez pet let je postal izredni in zadnja štiri leta je redni profesor. Gre za pedagoško delo in akademsko kariero hkrati.

Znanstveno raziskovalno delo in mednarodno sodelovanje

Ukvarja se z znanstveno raziskovalnim delom. Dognanja predstavlja na številnih mednarodnih strokovnih posvetovanjih v Evropi in Ameriki. Letno se udeleži od pet do deset mednarodnih kongresov. Pred dvema letoma je postal ambasador Republike Slovenije v znanosti. Pri nas se podeljuje ta naziv zadnjih 12 let in tovrstnih ambasadorjev imamo okrog 40. Naziv pomeni priznanje za mednarodno promoviranje stroke. Gre za promocijo slovenskega znanja in posredno tudi države.

Tokratni prijazen, samozavesten in preudaren sogovornik je postal član različnih mednarodnih ustanov in združenj. Pred šestimi leti je bil na primer ustanovljen Mednarodni centralnoevropski forum za žilne bolezni. Slovenija je soustanoviteljica. Pripravlja letne konference in kongrese. Trenutno je predsednik tega foruma, ki ga sestavljajo znanstveniki dvanaestih držav srednje in vzhodne Evrope.

Prof. dr. Pavel Poredoš sodeluje z evropskim kardiološkim združenjem, ki je eno največjih strokovnih združenj na svetu. Šteje več kot 30 tisoč članov. Skrbi za razvoj stroke, promocijo znanja in letno pripravi velik kongres. Letos je bil v Münchnu v Nemčiji. Udeležilo se ga je 20 tisoč kardiologov z vsega sveta. Na kongresu je gospod Poredoš kot edini Slovenec predaval in bil izvoljen za predsednika delovne skupine za žilne bolezni. Dve leti bo koordiniral strokovno-raziskovalno delo na tem področju.

Je podpredsednik svetovnega združenja za žilne bolezni. Gre za sodelovanje tovrstnih strokovnjakov z vseh celin. Ima štiri podpredsednike. Po enega za vsako celino. Gospod Poredoš strokovno pokriva Evropo. Zaradi vsega tega so mu dodelili častni naziv ambasador RS v znanosti. In ob vsem je tudi predsednik Slovenskega zdravniškega društva.

Pomurje med zdravstveno najbolj ogroženimi

Klinični oddelke za žilne bolezni Kliničnega centra Ljubljana nudi najprej zdravstvene storitve prebivalstvu širše ljubljanske regije, poskrbi pa tudi za zdravljenje ljudi iz drugih slovenskih regij, če so zboleli za hujšo obliko tovrstnih bolezni. Bolnikov z oddaljenih območij je na kliniki le okoli 16 odstotkov. Prof. dr. Poredoš o tem meni: »To ni prav. Menim, da je teh bolezni v drugih regijah še več kot v ljubljanski, zlasti v Pomurju...«

Po njegovem sodi pomurska regija med najbolj ogrožena območja v državi na področju bolezni žil. Pomurci umirajo

Prof. dr. Pavel Poredoš je eden od 12 otrok, rojen pred 54 leti v ižakovski družini, ki je premogla šest hektarjev obdelovalne zemlje ter nekaj travnikov in gozda. S skrbnim gospodarjenjem so ustvarili možnosti za preživetje številne družine. Štirje otroci imajo danes visoko izobrazbo, večina srednje ali poklicne šole. K izobraževanju jih je najbolj spodbujal oče. Tudi sam si je nekoč želel študirati, a je usoda hotela, da je moral prevzeti kmetijo.

Pavel je po končani gimnaziji začel v Ljubljani študirati medicino. Pisalo se je leto 1969, ko se je s težkim srcem poslovil od tipične prekmurske oziroma panonske vasi. Pridno je študiral z nesebično pomočjo sorodnikov, staršev in skromne štipendije. Želel je čimprej priti do poklica. Skromna materialna osnova mu je bila spodbuda, da je leta 1974 hitro in uspešno končal študij.

povprečno prej kot prebivalci drugih območij Slovenije. Osnovna napaka je v tem, da po tradiciji uživajo preveč mastno hrano.

Skoraj neverjetno je, da se na tukajšnjem kmetijskem območju opaža premalo telesne dejavnosti. Včasih so kmetje opravili veliko del ročno. Kmet je na primer hodil za plugom. Danes udobno sedi na traktorju in je izdatno hrano. Prehranjuje se bolje kot nekoč, saj si v novejših časih lahko privoščijo več jedi in boljše kot nekoč. Postreže si s tradicionalno okusno, a včasih tudi nezdravo kulinariko. Svinjsko, mastno meso ne sodi v zdrav način prehranjevanja.

Pogostost kajenja je v Prekmurju večja kot na nekaterih drugih območjih države. Obolenja lahko povzročajo čezmerno pitje alkohola. A alkohol, v zmernih količinah, celo preprečuje nastanek žilnih bolezni, menijo nekateri strokovnjaki. Dva do tri decilitri vina na dan ne škodijo. Zanimivo je, da najdemo v krvi škodljiv holesterol, ki kvari žile, in drugega, ki okvare preprečuje, in slednjega alkohol zvečuje. Uživanje večjih količin alkohola pa sicer v glavnem povzroča okvare jeter. Taki bolniki umirajo veliko prej kot nepivci.

V Sloveniji manj, v Pomurju več žilnih bolezni

V Sloveniji se obseg žilnih bolezni umirja. Torej je pogostost pojavljanja in umiranja za to boleznijo zmanjšana. A je Pomurje med regijami, kjer še ni zaznati

zmanjšanja. Te bolezni tukaj celo naraščajo, meni gospod Poredoš in nadaljuje, da bo v Pomurju treba storiti veliko več za preventivo. Pokrajini bosta morali bolj pomagati zdravstvena služba in država. Celotnemu slovenskemu prostoru bo treba zagotoviti zdravstveno oskrbo za žilne bolezni. Za manj zahtevne tovrstne zdravstvene posege je sicer poskrbljeno tudi v Pomurju, za zdravljenje težjih primerov pa so Pomurci prikrajšani.

Prof. dr. Pavel Poredoš je mnenja, da bi lahko tovrstne tercialne zdravstvene storitve opravljali specialisti ljubljanskega Kliničnega centra občasno na terenu povsod Sloveniji.

S srcem z rojstno pokrajino

Prof. dr. Pavel Poredoš živi s srcem s svojo rojstno pokrajino. Meni, da Prekmurje potrebuje raznovrstno pomoč države, ker je gospodarsko preveč zapostavljena slovenska pokrajina. Tukajšnji povprečni osebni dohodek na prebivalca je najnižji v državi in najmanj je študentov iz Prekmurja. Po njegovem mnenju se je po osamosvojitvi Slovenije v Prekmurju gospodarstvo najbolj sesulo. Skrajni čas je, da politiki preidejo h konkretnim dejanjem. Prekmurcem je treba omogočiti podobne razvojne možnosti, kot jih imajo druga slovenska območja.

Domači politiki bi morali biti dejavnnejši, odgovornejši za svoje poslanstvo in slovenski državi izstaviti račun za potrebe Prekmurja. Preudarno bi morali spodbujati razvoj za pokrajino primernih gospodarskih dejavnosti.

Pri razvojnih programih bi morali sodelovati domači izobraženci: rojaki, ki so razseljeni po Sloveniji, Evropi, svetu. Pomagali bi lahko z nasveti, preudarno pripravljenimi programi. Meni, da so v nekdanjih socialističnih državah po spremembah sistemov najprej evidentirali uveljavljene izobrazbene iz domovine in sveta. Izseljene strokovne sile so povabili v domovino, kjer danes zasedajo pomembne položaje v gospodarstvu in drugod. Primer nam je lahko za zgled.

Razpet med domovino in svetom

Letos mineva 35 let, odkar je prof. dr. Pavel Poredoš povezan z Ljubljano. Pred petnajstimi leti se je preselil z družino iz Ljubljane v novo družinsko hišo v zasebni Vinje v bližini Dola pri Ljubljani. Od tu do slovenske prestolnice je dobrih petnajst kilometrov. Zaradi številnih delovnih obveznosti je razpet med domovino in svetom. Nima veliko časa za sanjarjenje, obujanje spominov, čeprav tam naokoli šumijo gozdovi, ki poraščajo gričevnat svet, ki nekako spominja na prekmursko Goričko. In tudi tukaj naj bi se nekoč ukvarjali z vinogradništvom.

Morda tu in tam gospoda Poredoša spominjajo na rodno Prekmurje in reko Muro tukajšnja posavska ravnila ob toku Save. In tudi ob tej reki so logi, travniki, pašniki. In tam je strmina z domačijsko vodo imenom Murovice. Bližnje krajevno središče Dol pa ima obliko dolge občestne vasi. Dovolj je tu podrobnosti, da pomembnega rojaka tu in tam spreleti vsaj spomin na rojstne Ižakovec.

Profesorjeva žena Ljuba je sociologinja in skrbi za kadro na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije. Sin Peter je ubral očetove stopinje. Končal je štiri letnik medicine in je absolvent. Hčerka Barbara pa študira angleščino in nemščino.

»O klasičnem domotožju bi težko govoril. A se mi z leti spomini vedno bolj vračajo. Zlasti težko sem ošel iz Prekmurja študirat v tuji svet. To je bila zame travna, vendar sem se dobro vživel v novo okolje...« mi je zamišljeno dejal zanimivi sogovornik.

Ko sta živela še starša, je prihajal v Ižakovec mesечно. Zdaj se pripelje dva do trikrat letno. Letos je bil povabljen v rojstni kraj na Buraške dneve. V nagovoru obiskovalcem je omenil, da je prej obiskal vse celine sveta, sedaj pa ga povabili še v rojstni kraj. Sicer pa ga je na strokovni pogovor v začetku letošnjega leta uradno povabila tudi beltinska občina.

Nobenega pretiravanje ne bo, če na koncu pripišem da je pokrajina ob Muri na gospoda Pavla Poredoša prinesla

Iz šolskih klopi pred oltar

17

Penova
nadaljevanka

Tašče o zeti & Zeti o taščah

Jože in Angela sta se zaljubila pri
šestnajstih in poročila pri dvajsetih

Trditve mnogih, da starejši in mladi ne sodijo skupaj, kljub vsemu pogosto gotovo ne držijo. In potrditve tega je nedvomno svež primer iz Sodišincev 53 v občini Tišina, kjer pod isto streho že skoraj 25 let živita Marija Ratnik in njena starejša od dveh hčera Angela s svojo družino. Namen našega obiska pa ni bil razkriti samo enkratnega sožitja »starejših in mlajših«, temveč tudi povprašati o odličnem razumevanju »tašče Marije in Angelinega moža, torej zeta Jožeta. Slednji sicer prihaja z Goričkoga, saj je bil leta 1959 rojen v Čepincih. V osnovno šolo je hodil v Markovih, kar je žal bila tudi zadnja generacija osemletke v tem kraju, kajti pozneje se je začelo zniževati število otrok tudi na Goričkem. Po osemletki se je odločil za trgovski poklic in usoda je hotela, da je že v 2. letniku Srednje trgovske šole v Murski Soboti spoznal tudi svojo bodočo življenjsko sopotnico. Bila je to tudi prva prava ljubezen, ki je pozneje postala trajna. Že po končani šoli je tamreč Jože dobil službo pri Potrošniku, kmalu pa je odšel k vojakom, najprej v Benkovic na Hrvaškem, pozneje pa v okolico Šabca v Srbiji. Gotovo so bili to hudi dnevi, tedni in meseci, toda splačalo se je potrpeti, kajti kot nam pripoveduje Jože, v tistem času tako ali tako ni bilo »preveč intimnih druženj pred poroko«. Kljub vsemu je Jože, mlajši od treh sinov svojih staršev (prvi se je poročil), prvič obiskal starše svoje prihodnje soproge v Sodišincih že pred odhodom v vojsko. Tako si je vsaj zagotovil taščino »varovanje« prihodnje žene. Takoj po končani vojski, v sicer zgodnji mladosti, saj sta bila oba stara šele 20 let, je prišlo 24. novembra 1979 tudi do poroke pred matičarjem in v pravi na Tišini. To pa pomeni, da bosta Jože in Angela, ki sta zaživela na Angelini domačiji, v nekaj tednih že praznovala srebrno poroko. Že dobrih nekaj mesecev pozneje je prišla na svet hčerka Bojana, ki je le zaposlena, ob delu pa še vedno tudi študira, pet let pozneje pa se je rodil tudi Jože, ki obiskuje SŠGT Radenci.

»Po poroki sem najprej šest let delal v skladišču galanterije v Potrošniku, natanko pred 20 leti pa sem postal poslovodja trgovine v Čepincih, kjer sem ostal do začetka letošnjega leta, ko sem se zaposlil pri soprog, ki vodi trafiko in bufet 3 dva v Gornji Radgoni,« nam pove Jože, ki je prišel v Sodišince k Ratnikovim nekako kot zet in hkrati sin, saj so imeli Ratnikovi samo dve hčerki, od katerih je Angela starejša.

»Bil sem prvi zet in najbrž je to bilo odločilno, saj »smo se dobro obnesli.« In smo skupaj delali, tudi hišo dokončali, odločilno pa je, da se nikoli nismo vpletali v življenje drug drugemu. Zato nikoli nismo imeli tistih težav in moram priznati, da je moja tašča dejansko »duša od hiše«. Ko je v delovni nesreči leta 1991 umrl tast, smo morali še bolj držati skupaj, in moram priznati, da je bilo vedno vse v najlepšem redu, in tako je tudi danes,« pravi Jože, ki še posebej poudari, da ju vedno, ko prideta z ženo domov, na mizi čaka kosilo in predvsem čepa. Za to je vsekakor zaslužna 73-letna Marija Ratnik, ki je večinoma gospodinja in ki je že 13 let, odkar je mož Štefan nesrečno umrl, vdova. Marija hčerka Vera je tudi nekako gostinka in s svojo družino živi v Rogaški Slatini, kamor naša sogovornica občasno tudi z veseljem hodi. In njen pravi dom je v Sodišincih. Spominja se, kako je Angela svojega izvoljenca nekako skrivala, vse dokler ni dobila redne zaposlitve. Takrat se je vse skupaj bolj skrivalo, a je pred vojsko Jože vseeno prišel k nam in Angela ga je celo obiskala v vojski. Prihajala in odhajala so njima in oktobra 1979, ko je Jože prišel iz vojske, je padla odločitev o poroki, ki je bila že 24. 11. istega leta. Vesela sem, da se je Jože takrat prišel k nam, saj mi je bil kot zet in sin. Angela je nedvomno dobila priobrega moža in s tem sem povedala, kakšnega zeta sem dobila, zato ne preseneča, da se nikoli nista sporekla, kvečjemu se včasih »pregava z Angelo, z Jožetom pa nikoli. Torej ne drži, da mlajši in starejši ne morejo živeti skupaj pod isto streho,« nam pove Marija, ki da ji bila vseskozi v veliko veselje vnuka Bojana in Jože, s katerimi je živel v njunem otroštvu preživel največ časa, saj sta bila Angela in Jože večinoma v službi. Sedaj pa je že pripravljena, da bi popazila na kakšnega pravnuke, le če bi Bojana malo pohitela ..., saj bi takrat tudi njen zet Jože, ki mimogrede ni izbirčen niti pri hrani, postal dedek.

Oste B.

Kako so to delali nekoč

»Kožuhanje«

Cvenčani so se na »kožuhanje« pripravljali že spomladi, ko so se v njihovem turističnem društvu odločili, da ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo posejejo 25 redov koruze, za vsako članico unije po enega. Letošnje »kožuhanje« so pripravili na Roškar - Košnikovi kmetiji v središču Cvena, v pravi veliki kmečki hiši, ki so sicer značilne za to območje, in je bilo že tretje po vrsti.

Čeprav so se sprva bali, da za prireditve ne bo dovolj koruze, ker je je večino uničila toča, ki je divjala prav na območju Cvena, so je natrgali za cel voz. Z delom so na Cvenu začeli že zgodaj zjutraj, saj na dan »kožuhanja« obudijo star običaj v celoti, od trgiranja do pospravljanja koruze. Najprej je treba koruzo potrgati. Po tem starem vaškem opravilu se je seveda treba okrepčati s kmečko »južino«, koruzo naložiti na konjsko vprego in jo odpeljati domov, v našem primeru na Roškar - Košnikovo kmetijo.

Temu je sledilo »kožuhanje«, prikaz starega kmečkega običaja ličkanja koruze. Pri tem so pomagali prav vsi, tako stari kot mladi, organizatorji in obiskovalci. Zličkano - »skožuhanje« koruzo so nato spravili v koruznjak - »korožjok«. Del je bilo porabili, nekaj pa shranili za drugo leto, da jo bodo lahko spet posejali in spet pripravili »kožuhanje«.

Poudarek prireditve je na prikazu starih ljudskih običajev, kako so »kožuhal« naši dedje, pripravili so tudi družabne igre, v katerih so preverjali znanje mladih Cvenčanov v poznavanju prleških besed. No, Prleki, ali veste, kaj so »breguše«, »bataci«, kaj je »čunta« in kaj »hejdina«? Mladi Cvenčani so se v poznavanju teh besed kar dobro odrezali.

Stare običaje so obujali tudi s plesom in glasbo, zbranim so namreč ljudske plesne predstavi člani folklorne skupine s Cvena, pripravili razstavo izdelkov iz koruze, s peko krapcev, kvasenic in »postržjač« pa so se izkazale domače gospodinjice.

Zanimivost »kožuhanja« je tudi šaljiva koruzna poroka, sicer star ruski običaj. Glavno vlogo ima poleg mladoporočencev, Cilike Korožinovke in

Koruzo je bilo treba najprej »skožuhati« in pri tem so pomagali prav vsi, tako obiskovalci kot organizatorji.

Vrhunec dneva je vsekakor koruzna poroka, sklenjena med Ciliko Korožinovko, ki je bila rojena ob selvi koruze in je živela pri očetu Lujzku in mami Treziki, rojeni Kozarči, ter Gustekon Korožjok, rojenim dva dni pred »kožuhanjem«, ki je živel pri očeti Lujzki in mami Veroniki, rojeni Žgojnk.

Tudi na koruzni poroki se svetijo prstani. Zlato je tokrat nadomestilo »lipije«, prstan pa krasi tudi biser - koruzno zrno.

Gusteka Korožjoka, še vaški matičar, Drašek Griješ. Ta se mora najprej prepričati, ali sta mladoporočenca sploh pripravljena nositi stroške poroke, in šele nato začne z obredom. Zanima ga seveda, ali v zakon stopata s trezno glavo, to pa še posebej velja za Gusteka, če sta pri zdravi pameti in če vesta, v kakšno »nevoljo« silita. Če sta pripravljena prenašati »muhe eden drugega, si stoti ob stroni v dobren in slaben, si pomagati, eden drugega cortati in namesto jega delati, dokič se eden pač ne navoli?« Obred konča matičar Drašek in ju po koruznem zakonu razglasi za koruzna moža in ženo. Seveda ju ob tem še opomni, da koruzni zakon velja le en dan. Ali sta Maja Črnel in Franc Marinič, ki sta na tokratnem »kožuhanju« odigrala mladoporočenca, svoj koruzni zakon potegnili tudi čez teh 24 ur, pa nam do danes še ni uspelo izvedeti.

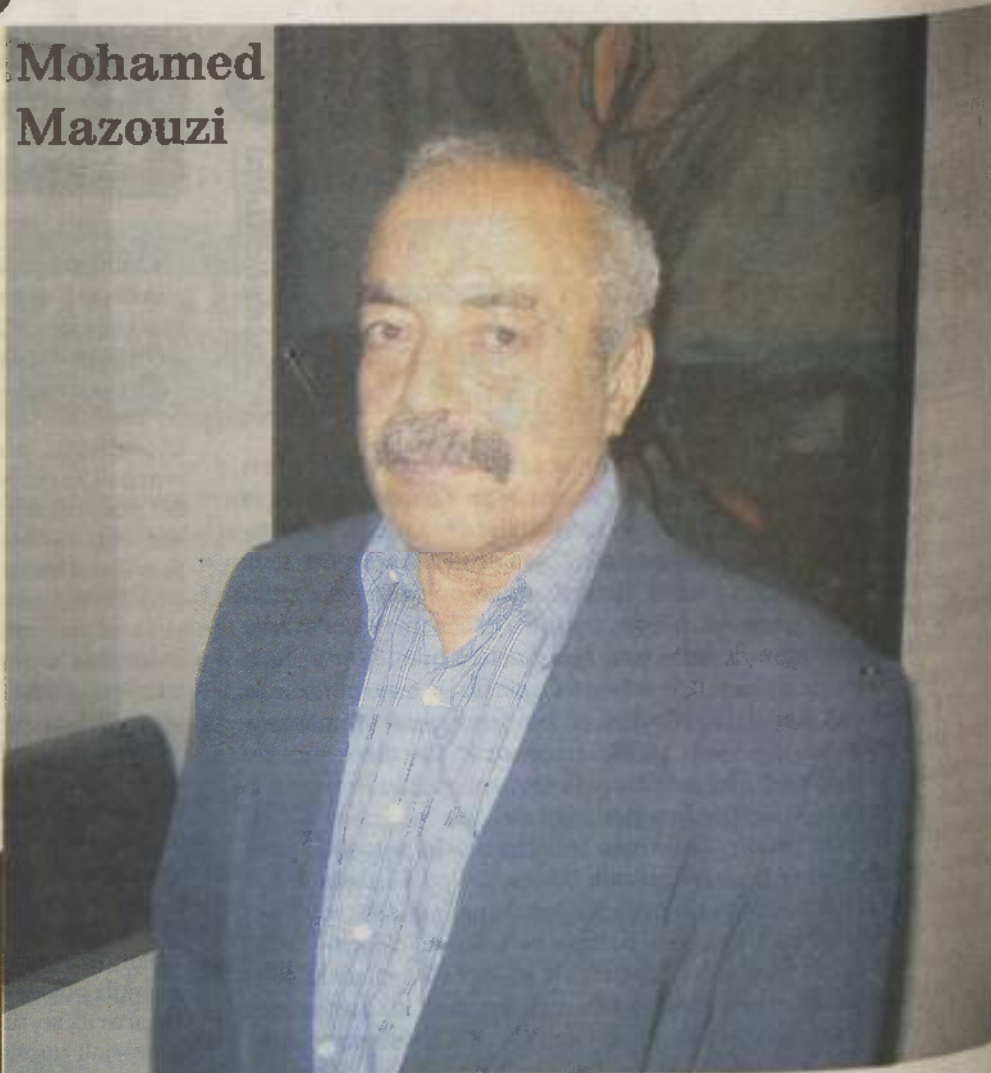

Vanja Poljanec

Jurij Zauneker

Neizmerna snežna belina in mraz sta prva vtisa, ki ju priključim v spomin, ko se spomnim svojega prihoda v Slovenijo. Oboje sem sicer pričakoval, ko sem se odpravljajal v kraje, kjer je podnebje drugačno kot v Alžiriji, kjer sem odrasčal. Po pravici povedano, čeprav sem se navadil na okolje, v katerem živim, še danes nisem navdušen nad nižjimi temperaturami. Pred vročim soncem se lahko namreč skriješ v senco, proti mrazu pa se lahko boriš edino s toplimi oblačili in kurjavo, medtem ko so ceste polne snega in plundre, tako da se človek takrat še najraje zadržuje v zaprtem prostoru, to pa spet vpliva na njegovo življenje,« je povedal Mohamed Mazouzi, arhitekt, ki se je sicer rodil v alžirski Miliani, toda v Prekmurju, ki mu je priraslo k srcu, živi že več kot dvajset let.

Mohamed Mazouzi

Sneg in belina

Prišli so Francozi

Njegova rojstna Miliana je od Alžira, ki je glavno mesto Alžirije, oddaljena okoli 140 kilometrov, od obale Sredozemskega morja pa le sedemdeset. »Zaradi tega pri nas vlada podobno podnebje kot pri vas na Primorskem. Poletja so dolga, jesen in pomlad sta pri nas najkrajša letna časa, zime pa so mile. In čeprav sem v začetku omenil sneg, ki mi je tako zelo ostal v spominu ob prihodu v Slovenijo, naj dodam, da ga imamo tudi v Alžiriji,« je razložil povedal Mohamed. Afriška država ima namreč poleg morja in puščave še gorovje Atlas, kjer poznajo tudi zime, v katerih lahko v presledkih posameznih let pade tudi več kot pol metra snega.

»Sicer pa je Alžirija država, ki leži med Tunizijo in Marokom in ima 30

milijonov prebivalstva. Od tega je skoraj 70 odstotkov Arabcev, 30 odstotkov pa je Berberov, ki so prvotni prebivalci Alžirije. V zgodovini so bili v Alžiriji tudi Turki, Španci in Francozi. Slednji so prišli leta 1830 in najprej zasedli ozemlje ob Sredozemlju, nato pa v naslednjih petdesetih oziroma šestdesetih letih razširili svojo oblast na preostalo državo. S seboj so prinesli tudi svoj jezik in do leta 1958 je bilo učenje arabščine prepovedano. Šele po tem letu so spremenili ustavo in začeli v srednjih šolah spet poučevati arabščino, vendar kot tuji jezik. Do danes se je arabščina spet razširila. Kljub temu na fakultetah še vedno poučujejo v francoskem jeziku. V osnovnih in srednjih šolah je obvezen dvojezični pouk, tako v francosčini kot arabščini,« je povedal naš sogovornik.

Alžir je glavno mesto Alžirije

Znanje jezikov

Mohamedu Mazouziju jeziki ne delajo težav. Prekmurskega narečja se poleg slovenskega knjižnega in pogovornega jezika nikoli ni posebej učil, toda po vseh letih življenja

v Murski Soboti po govoru dobro loči, kdo prihaja z Goriškega, kdo z Ravnanskega in Dolinskega, s Štajerskega ali iz Prekije. Po prihodu v našo državo se je slovenščine naučil zelo hitro. Znanje jezika je bilo namreč študentu, ki je prišel na študij arhitekture iz Alžirije v Ljubljano, zelo pomembno. Iz študijske literature, ki je bila večinoma v srbsčini in hrvaščini, pa se je naučil še teh dveh jezikov.

»Prvo leto, ko smo se študenti iz tujine učili slovenščine, je bilo najlepše. Takrat smo prepotovali državo po dolgem in širokem. Danes poznam Slovenijo bolje kot Alžirjo,« smo izvedeli od Mohameda Mazouzija. Na vprašanje, ali ima domotožje, odgovarja negativno. »S pomočjo sodobnih informacijskih in prometnih komunikacij je svet postal tako majhen, da si lahko v enem dnevu v Alžiriji, s pomočjo interneta pa v trenutku,« se je nasmehnil Mohamed. »V preteklih letih se je v Sloveniji veliko spreme-

nilo,« ugotavlja Mohamed Mazouzi. Prav tako se je spremenilo v Alžiriji. Tamkajšnji ljudje se sicer še vedno ukvarjajo s poljedelstvom, toda tudi industrija je v razvoju. Le malo ljudi ve, da je Alžirija ena od držav, ki ima največje zaloge zemeljskega plina. Tam so tudi nahajališča nafte. Kljub temu je življenjski standard za tamkajšnje ljudi še vedno nizek. »Država se namreč ukvarja s prevelikim prirastom prebivalstva, ob tem pa narašča nezaposlenost.

Tradicionalni kuskus

Dogajanje v rojstni državi spremlja tudi s pomočjo francoskih televizijskih programov, ki poročajo o Alžiriji, domače razpoloženje pa mu od časa do časa lahko pričara tudi hrana, ki je značilna za njegove kraje, vendar jo zdaj lahko pripraviš tudi v Sloveniji. Alžirci jedo veliko zelenjave in druge sveže hrane, ki jo največkrat pri-

delajo tudi doma. Juh sicer rajda ne poznajo, velkokrat jedo za predjed različne solate. Veliko je tudi sadja, saj je Alžirija domovina pomaranč, mandarin, dateljnov in fig. Kruh pečejo gospodinje doma, vendar je bolj podoben lepinji kot kruhu, ki ga pripravljamo v Sloveniji. Najbolj značilna alžirska jed je kuskus. Po tradiciji ga ročno izdelujejo ženske. Delajo ga iz moke, zdroba in olja. Najprej naredijo neke vrste testo ali kroglice, ki jih nato sejejo skozi različna sita.

Postopek večkrat ponovijo, dokler kuskus ni drobno oblikovan. Pona vadi ga kuhajo nad paro, ponudijo pa ga skoraj vsak dan kot prilogo različnim jedem. »Kuskus se danes lahko kupi v vsaki trgovini. Priprava ni več tako zamudna kot včasih, pravi okus pa mu v kuskusu jedi dajo omake, ki jih postrežejo zraven. V Soboti sem celo doživel, da so mi postregli kuskus s sladkornim prelivom in datelji,« je še dejal Mohamed.

Ljudje si pomagamo

Kuskus se je znašel na mizi tudi ob obisku soročnikov v Sloveniji, ob rodniških obiskih. »O alžirskih jedeh, tamkajšnji kulturi, okolju in ljudem Mohamed Mazouzi pripoveduje tudi svojim prijateljem in sodelavcem pri podjetju ZEU v Murski Soboti, ki je odgovorno za načrtovanje in izvedbo. »Ljudje smo namreč na svetu tudi zato, da pomagamo drug drugemu,« je še dodal naš sogovornik.

Alžirska obala

Valec, krzna, kašmirjeve mešanice, svila in žamet so tkanine, ki ustvarjajo letošnjo Murino kolekcijo.

Glamur

Za sodobno damo
in njenega gospoda

Meta-
morfoze

Slovensko mladinsko gledališče v središču Ljubljane je bilo prizorišče predstavitve Murine kolekcije jesen - zima. V Muri so zapisali, da so luksuz, kakovost, inovativnost in modernost ključne besede te nove kolekcije, ki je namenjena sodobni dami in njenemu gospodu.

Murine oblikovalke, Zdenka Ščančar, Katja Čelič, Andreja Bale, Lena Pislak Balant, Sonja Šterman, Sonja Tomažič in Darja Kerčmar, najdejo navdihe za svoje kreacije v materialih, v lepoti narave, v ženskah in moških, v vsem, kar jih obdaja. Iz njihove domišljije se rojevajo kreacije moderne garderobe s kančkom klasike in seveda elegancije, pisane na kožo modno osveščenim posameznikom. Izvirni plašči s krznenimi dodatki, tankimi pasovi, opremljeni s šarmom elegantnih rokavic, ročno izdelanih klobučkov, starinskega nakita in letos nepogrešljivih brošk zaznamujejo to Murino kolekcijo.

V predstavljenih kreacijah najdemo vse, od stroge resnosti, zasanjanosti, mehkebe pa vse do otroške razigranosti, tako da zlahka najdete svojo metamorfozo, svojo preobrazbo. Nekaj utrinkov preobrazbe vam ponujamo tudi mi.

Vanja Poljanec FOTO Natalija Juhnov

Murine oblikovalke (od leve): Sonja Šterman, ki oblikuje moško kolekcijo Mura, Lučka Zadravec, sicer ni oblikovalka, je pa produktivna vodja za Murino žensko oblačila, Zdenka Ščančar oblikuje žensko kolekcijo Mura, in Andreja Bale, ki oblikuje moško linijo J. G. Carniolus.

Modno revijo se je treba urediti, mar ne. Piko na modni reviji je glavni mož Mure, Borutu Mehu, s katerim Marinka Glavač dodaja kravate.

Ambient Slovenskega mladinskega gledališča je bil kot nalašč za modno revijo. Udobno nameščeni fotelji, prekriti z belimi rjuhami, so ustvarjali mistični videz prostora in ga delali še bolj glamuroznega. Kot če bi se modeli sprehajali po vaši dnevni sobi, vi pa bi uživali v izbiri barv in kreacij, ki bodo zaznamovale to jesen in zimo.

Kreacije iščejo navdihe v preteklosti ter se hkrati opirajo na moderne trende. Mešanica viktorijanske strogosti s pridihom romantičnosti in številnimi modnimi dodatki.

Oblikovalci modne revije smo tudi Alana Hranitelja, najbolj znanega slovenskega kostumografa. Če moramo paziti le, kotera od Murine osebnosti se bo to odražalo v »Muri«.

Popolnost ambience so dosegli z živo glasbo. Al Capone štrajk trio je tako kot Murine kreacije sodobnost združil s preteklostjo.

K mistični dami spada tudi eleganten moški.

Modna revija je bilo predvsem druženje, navezovanje stikov in seveda tudi predstavitev novih kreacij. V Muri sledijo zadnjim trendom modnih revij in so, tako kot je to zadnje časa značilno tudi za druge svetovno znane modne hiše, čas revije bistveno skrajšali. V dvajsetih minutah so predstavili letošnjo oblačila. Dovolj, da si v natrpanem vsakdanu vsak vzame toliko časa, in hkrati so dosegli tudi to, da so bile opažene prav vse kreacije.

Tanja Buzeti

Neznani kraji, drugačne kulture, skrivnostni ljudje in lepote narave so burili mojo domišljijo že kot otroka, zato sem začela že zelo hitro z nahrbtnikom na rami odkrivati svet. Kot študentka živilske tehnologije sem se včlanila v mednarodno študentsko organizacijo, v okviru katere sem spoznala prijatelje z vseh celin. Popolniti virus se je za vedno zasiljal v meni in zahteval, da se vsake toliko odpravim na pot. Še danes grem najraje le z vozovnico v roki in najnujnejšo prtljago ter okvirnim načrtom. Podrobni načrti se na vsakem potovanju riše kar sam. Tudi tokrat.

Caracas – mesto blišča in revščine

Pogled skozi okno letala, ko smo se približevali mednarodnemu letališču v Caracasu, je obetal morje in sonce ter prihajajočo dogodivščino. Gorski vrhovi nacionalnega parka El Avila, ki ločijo prestolnico Venezuele od morja in so z več kot 200 km bolj ali manj označenih poti pravi raj za pohodnike, so zakrivali mesto blišča in bede. Vznemirjena sem poslušala taksista, ki mi je razlagal v polomljeni angleščini z večino španskih besed, da število prebivalcev v Caracasu stalno narašča, saj prihajajo ljudje s podeželja iskati srečo in zaslužek v center, ki pa le malo kateremu iskano tudi ponudi. Zato so okoliški hribi posejani s tisočimi »ranchosi«, kolibami, kjer živijo mnogoštevilne revne družine. Pravo nasprotje temu je center z modernimi stolpnici in nakupovalnimi središči ter hitro in čisto podzemno železnico, ki te pripelje do večine turističnih atrakcij. En dan je čisto dovolj, da začutiš mestni ritem, obiščeš Bolívarjev trg, srce kolonialnega dela mesta, slišiš vroče politične govore, na drugi strani pa glasen latino ritem uličnih glasbenikov. V hotelu ali bližnji turistični agenciji hitro dobiš informacije o naravnih znamenitostih in turističnih atrakcijah dežele. Še preden se zaveš, se pogodiš za večdnevno avanturo v neznano. Seveda je obvezno barantati, a še pri tako dobri ceni na koncu ugotoviš, da si plačal preveč, saj je najugodnejše najeti vodnike v mestih, ki so izhodiščne točke za razne odprave v nacionalne parke.

Ranchosi – prebivališča revnih v Caracasu

Z letalom lahko relativno hitro dosežeš večino večjih mest v Venezueli, vendar je neopozabna izkušnja vožnja z avtobusom, kjer zelo hitro skleneš prijateljstva, še posebej, če govoriš vsaj malo špansko, obenem pa lahko občuduješ tako drugačno pokrajino. Cestna infrastruktura je dobro razvita in številni avtobusni ponudniki

imajo za daljše proge klimatizirane, zelo udobne in poceni avtobuse. Razgled kvarijo naftovodi, ki so kar prosto speljani na površini do Caracasa in pristanišč, od koder nafto izvažajo. Venezuela je peta najpomembnejša dobaviteljica nafte med članicami OPEC. Prodaja nafte ji zagotavlja razmeroma visoko stopnjo gospodarskega

razvoja. Poleg železove rude, boksita, zlata in diamantov izvažajo tudi sadje, sladkor in kavo. Kljub temu vlada v državi revščina in le peščica od 25 milijonov prebivalcev si deli dobiček. Predsednik Hugo Chavez, ki je na oblasti od leta 1998, je napovedal vojno revščini, socialnim razlikam in lokalni oligarhiji. Za marsikoga je kontroverzni Chavez populist, za druge demagog, za tretje reinkarnacija Simona Bolívarja – narodnega junaka, ki je v 19. stoletju osvobodil ves severozahodni del Južne Amerike izpod španskega kolonializma in tudi Venezueli zagotovil neodvisnost. Zato ni presenetljivo, da so ga na zadnjem referendumu v avgustu državljani še naprej potrdili kot predsednika, saj jim je pripeljal elektriko tudi v najbolj oddaljene indijanske vasice sredi naravnih parkov, zagotovil osnovno izobraževanje in napovedal davčno reformo v prid revnim.

Električna napeljava in tlakovana cesta ob kanalu sredi Delte, to je edini dostop v indijansko vasico.

Venezuela – neokrnjena

Bogata kulinarika

Po deseturni vožnji z avtobusom in komunikativnimi domačini imam zgodovino, gospodarsko plat in aktualne probleme Venezuele v malem prstu. Na srečo pa tudi tipično venezuelsko kulinariko.

Že na prvem počivališču se je moj želodec spoprijateljil z venezuelskim kruhom oz. »arepo«. To je iz koruzne moke pečen ali ocvrt žepček, katerega napolnijo s piščančjim, mesnim ali zelenjavnim nadevom, z nadevom iz morskih sadežev ali preprosto samo sirom.

Piko na i dosežemo z omako. Izbiramo lahko med zelenjavno in pikantno s čilijem. To jed si domačini privoščijo večkrat že za zajtrk ob kozarcu naravnega soka. Prazen »arepa« pa se postreže tudi h glavni jedi namesto kruha. Ta hitro pripravljena hrana se prodaja na cesti in ob avtobusnih postajališčih kar na stojnicah ali v kioskih.

Na splošno je venezuelska kulinarika zelo bogata in raznolika. Veliko izbiri morskih in ribjih jedi dopolnjujejo mesne, ki so postrežene z rižem ali »kasavo« in pečenim »plantanom«, vrsto banane. V prehrani sta zelo priljubljena navaden in tudi sladki krompir. Posebnost venezuelske kuhinje pa je v obilici raznovrstnega sadja in zelenjave. Mango, avokado, papaja, banane, kokos, melone, guava in ananas so prava poslastica za sladokusce. Sadje je na mizi za zajtrk, kosilo ali večerjo. Tako med turisti kot med domačini so zelo priljubljeni tudi naravni sadni sokovi z ledom, ki te v vročem podnebjem prijetno osvežijo. Rumena, črna in beli fižol, solata, paradižnik, zelje, korenček, jajčevci, kumarice in grah so najpogostejše vrste zelenjave. Znana tradicionalna jed je »pabellón criollo«, pečeni koščki nastrežane govedine z rižem, črnim fižolom in sirom.

Stojnica z »arepas« – koruznimi kruhki in sadnimi sokovi

Krožnik s sadjem, krožnik z rižo, sladno tropsko sadje, ki ga najdemo le ob reki Orinoco

Angelski slapovi

Dovoj razmišljanja o hrani. Avtobus je prispel v Ciudad Bolívar, glavno mesto največje venezuelske province Bolívar, ki meji na eni strani na savansko območje Los Llanos, na drugi strani pa na območje Amazonke in sega na jugu vse do Brazilije. Zgodovinsko mesto s kolonialnim šarmom ob reki Orinoco, ki je z 2150 km najdaljša reka v državi, je odskočna deska za večino potovanj v notranjost Guayane do Angelskih slapov, Canaime, Gran Sabane, Roraima in Santa Elena.

Prav tako se tukaj najdejo dobri vodniki za nekajdnevni potep po spodnjem delu delte Orinoca, ki ni tako turističen

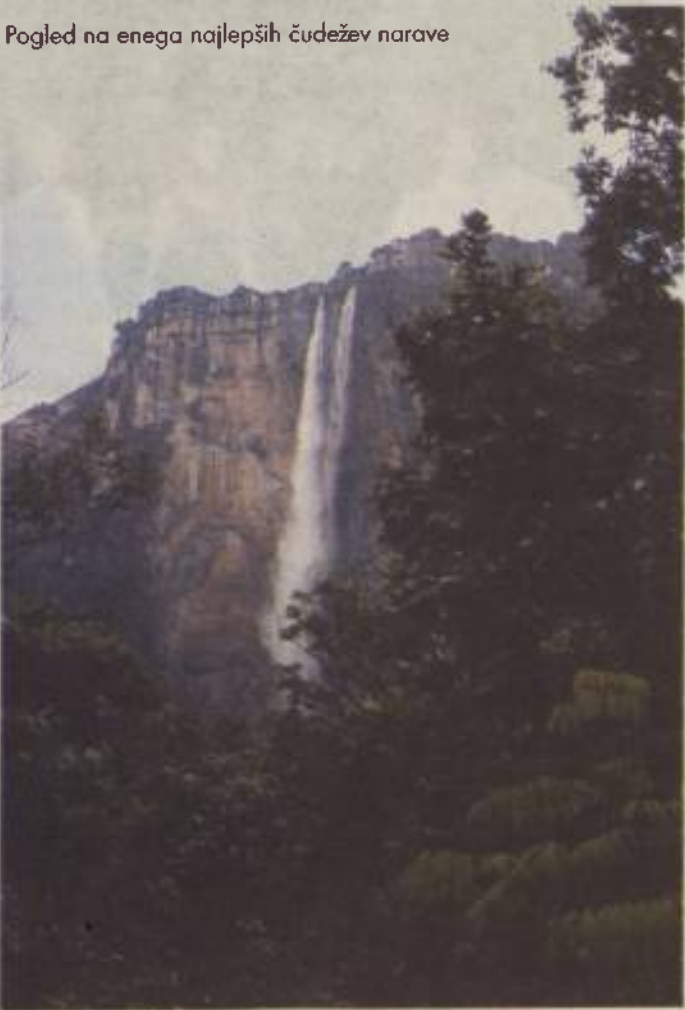
Pogled na enega najlepših čudežev narave

Na poti do Angelskih slapov

kot okolica Tucupita. Vzemirjenje v meni narašča, ko se približujemo lokalnemu letališču, še posebej, ko zagledam majhno letalo za šest potnikov, v katerem naj bi prišel živela naslednja uro vožnje nad preplavljeno in zaraslo pokrajino do nacionalnega parka Canaima. Misel na višji slap na svetu odlašna za zadnji pomislek in čez eno uro z olajšanjem izstopam na rdečo prst pristaja na stezi v Canaimi, kjer me že čaka vodnik s preostalimi devetimi člani majhne odprave. Še isti dan dosežemo kamp, ki ni nič kaj več kot pod streho privezane spalne mreže, v kateri nekaj minut in skrita zelo preprosta kuhinja.

Največje razločje je, da ni treba sredi noči iziti po gozdu. Kopalnica pa ni kar reka sama. Čeprav se zvečer močno deževati, se naložimo za zadnjo etapo poti do enega iz slapov, saj imamo sredi, da ga ne zakrivajo obilni ali megla. 979 m visok slap pa je razdeljen v dva dela, torej Auyantepui, katere ime pomeni v jeziku domačinov bog bogata zla.

narava nasproti naftnim bazenom

Delta Orinoco in prijazni Indijanci

Delta Orinoco je s 25.000 km² na Amazonko druga največja na celini. Z več kot 40 kilometri kanali in številnimi jeziki je skrivnostno močvirje svet, ki ga lahko odpreš le s čolnom.

Delta je bila popolnoma neznana izkušnja v primeru s Canaimo. V Canaimi, indijanski vasi, kjer se naseljuje večina turistov na poti do

Angelskih slapov, je turistična infrastruktura kar dobro razvita. Različne turistične agencije imajo bungalove, v trgovini s spominki lahko plačaš s kreditno kartico, ne manjka restavracije in lokalnega bara. Prebivalci živijo od turizma. Vasica Piacoa ob Orinocu je dve uri vožnje vzhodno od drugega največjega mesta v provinci Bolivar Ciudad Guayana, daleč od turistične

postojanke. Edino »pausado«, ki lahko namesti največ osem ljudi, uporablja Roger, ki že deset let odkriva skrivnosti tega dela sveta turistom, ki uspejo dobiti njegov naslov. Že kot petnajstletni deček je začel ves svoj prosti čas preživljati v delti.

Danes to svoje znanje uspešno trži, čeprav je ostal v prvi vrsti še vedno sam največji občudovalec divje narave in gostoljubnosti indijanskih družin, ki živijo v delti.

Ribiči in kmetovalci so bili moji gostitelji naslednjih nekaj dni, večina od njih indijanskega porekla. V delti živijo Indijanci Warao, ki so znani po rokodelskih sposobnostih. Leseni kipci in posode, mreže, košare in številni drugi izdelki, pleteni iz palminih listov, so prava paša za oči.

Bogastvo indijanskih družin so otroci.

EL RINCON DE LOS JUI

Trgovina z rokodelskimi izdelki

Raznolikost in sožitje narave

Sanjske obale so turistična meka

Prava nasprotje divji naravi v notranjosti dežele je severni del Venezuele s sanjskimi obalami in številnimi otoki. Med najbolj znane spada Isla Margarita, ki je priljubljeno letovišče tako za domačine kot za turiste iz ZDA in Evrope. Plaža El Yake slovi med ljubitelji deskanja zaradi omogoča drsenje po valovih vso leto. Na otoku je tudi ena od številnih šol španščine, ki jih v Južni Ameriki najdemo v večjih turističnih središčih. Čeprav moram priznati, da kar težko zdržati pri knjigah, ko je sonce zunaj pripekalo, je učenje v okolju, kjer se na vsakem koraku in se težko sporazumeš v angleščini, zelo učinkovito.

Veriga petdesetih otokov, Los Roques, severno od Caracasa je zaradi kristalno čiste vode, značilne modro zelene barve, koralnih grebenov in drugih naravnih lepot zaščiten kot nacionalni park. Največji med otoki Gran Roque je turistični center, od koder se lahko s katamaranom ali ribiško ladjo zapelješ do manjših otokov. Pisane hiše, peščene ulice, bele jahte in radoživi domačini ustvarijo poleg morja in belih plaž karibske sanje, ki jih ne more ujeti noben fotoaparat.

Tokrat mi je uspelo raziskati le delček te prelepe dežele. Za potep po Andih, prostrani savani Los Llanosa in divji Amazonki se bo treba še enkrat vrniti.

El Yake, raj za deskarje

Los Roques, karibske sanje

pa če ste seksi bejbe ali stare mame!

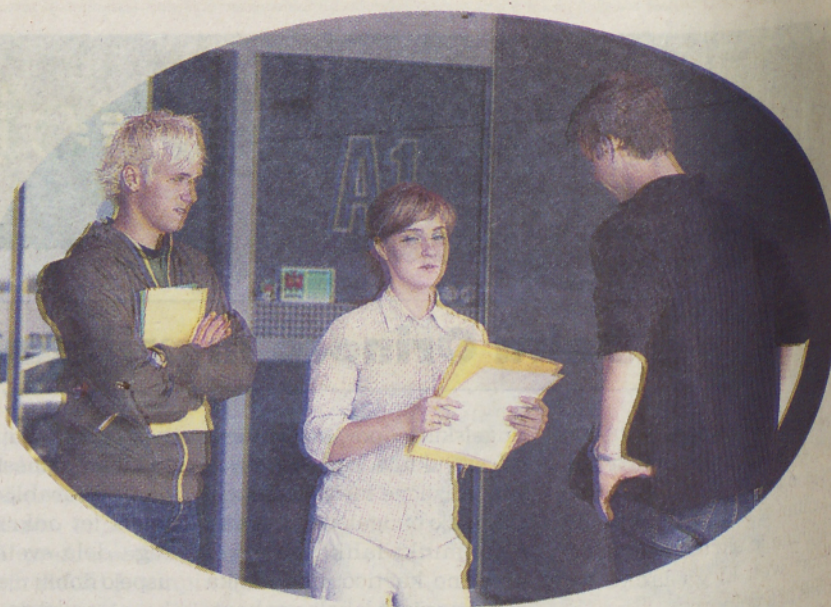
Penova
akcija

Volite zame,

»Joj, mene pa to zares ne zanima.
Pa še od tukaj nisem!«

Tako se je vse skupaj začelo. Z začudenjem sva srečala veliko takih, predvsem starejših ljudi, ki niso iz Prekmurja in so se odpravili le po dopustniških nakupih. Sicer pa je bila gospa zelo prijazna in bi o kakšni drugi temi z nama z veseljem kramljala. Ampak kot večino, tudi nje politika pač ne zanima. Najverjetneje do takrat, ko bo pokojnina še prišla vsak mesec, niti ne bo pokazala zanimanja zanjo. Ali pač?

»Ja, ge bi vama z veseljen odgovarjajo, ali iden si samo po malico pa te letin na trening, ka me dečki že čakajo.«

Najprej sva napadla mladeniča, ki se mu je zelo mudilo. Propagirala sva gospoda Divjaka, on pa naju je začudeno pogledal in vprašal, zakaj sva izbrala prav njega. Opračič se je, da z nama ne more nadaljevati pogovora, ker se mu muči. V naslednjem trenutku pa je mimo naju švignil tako hitro, da mu nisva uspela povedati, da je vse le del Penove akcije. Morda si boš zdaj vzel trenutek in ugotovil, za kaj je šlo. Pa veliko športnih uspehov!

Vam ime Viktor Herman Divjak kaj pove? Verjetno ne. Tokrat smo v Penovi akciji predstavljali izmišljenega kandidata za prihajajoče volitve, ki želi doseči kar nekaj zanimivih ciljev: Goričko bo ponovno republika, Istra bo v naši lasti, po celotnem Pomurju bo speljana podzemna železnica! »Upokojenci na vrh sveta!« pa se je zdel za našega Hermana prav tako dober slogan.

???

»Ja, sem gledala to že po televizije. Ampak man že svojo stranko zbrano.«

Tudi takih je veliko. Poslušajo, tehtajo in vprašajo marsikaj. Najina gospa je s precej zanimanja poslušala, ko sva ji začela pripovedovati zgodbo o najinem kandidatu. Ampak sva kmalu ugotovila, da sva naletela na eno od takih volivk, ki je ljudje in imena sploh ne zanimajo. Samo da ima pravo etiketo, strankarsko namreč. In ker najin kandidat ni bil pri pravi stranki, pač nisva bila več tako zelo zanimiva.

Starejše gospe so kazale kar precej zanimanja. Spraševale so po kandidatu in njegovih ciljih. Takoj sva bila deležna pouka slovenščine, ko sva dejala, da je priimek najinega kandidata Divjak. »Ja, to bo pa verjetno Divjak, ne Divjak. Niso bile sicer od tod, a jim je bila ideja o podzemni železnici na Goričko precej zanimiva.«

»Naj gor k nan na Sotino pridejo pa kamnolon zaprejo. Mali je prejšnjič na kabelski televizijo gledal, pa je elektrike sfalilo.«

Prav zanimivo je bilo debatirati z zadnjim parom, ki je imel kar precej za povedati. Ko sem gospodu predstavila našega kandidata, je takoj povedal: »Sploh ga nemren vidite.« Zanimivo, da imajo nekateri ljudje celo to sposobnost, da sovražijo ljudi, ki sploh ne obstajajo. Pogovor se je nadaljeval in gospod je še naprej dajal predloge, kaj bi bilo treba spremeniti: »Prejšni keden so pri nas doma zidari bili pa so pravli: Vejpa v takšon nemrete živete.« Oba sta naju začela spodbujati, da naj mladi spremenimo zadeve, saj na nas svet stoji. Ko sta na koncu izvedela, da bosta del Vestnikove skrite fotografije, sta se izveselila, da bodo njune besede končno »slišane«. Kamnolon na Goriškem je torej treba zapreti, ker ljudem greni življenje.

Tega ali onega. To je vprašanje, ki si ga te dni marsikdo zastavlja. Veliko je takih, ki čakajo na izide anket v medijih in bodo volili zmagovalce. Kdo pa ne bi bil rad med tistimi, ki zmagajo. Pa vseeno. Ljudje imamo težave, eni takšne, drugi drugačne, in zdaj je čas, da si zagotovimo, da se bo čez nekaj mesecev nekdo zares začel ukvarjati z njimi. Zato je treba tržiti in iztržiti največ. Naju tokratni prijatelji z ulice niso najbolj prepričali, zato pa nasvet vsem vam: Zdaj se odloča, zato izkoristite svojo državljansko pravico in poskrbite za svoj lepši jutri.

Uživamo v vsem, kar ste nam pripravili

V okviru programa Mladina je potekala vsaki teden na Ljudski univerzi v Murski mladinska izmenjava med mladimi binghama iz Anglije ter udeleženci projektnega učenja za mlajše odrasle. Gre za izmenjavo in program Evropske skupnosti, ki podpira mednarodno izmenjavo mladih z namenom, da prispevajo in delujejo pri oblikovanju Evrope in krepitvi evropske zavesti med vsemi njenimi prebivalci, še posebno mladimi. Pumnovci so lani leto obiskali vrstnike v Nottinghamu, ti pa so s svojimi mentorji letos obisk vrnili. Skupaj so v druženju, spoznavanju in tudi izobraževanju preživeli nekaj čudovitih dni. Tudi, ki se jih spominjaš vse življenje.

Dave Kuivala, eden od mentorjev: Sam sem drugič v Murski Soboti, prvič sem prišel pred tremi tedni, da bi preveril, ali priprave potekajo po načrtu. In moram povedati, da je vse organizirano zelo zelo dobro. Naša skupina se v Sloveniji dobro počuti in uživa v vsem, kar so nam tukaj pripravili. Čeprav smo pri vas le nekaj dni, so se naši mladi veliko naučili o Sloveniji, zgodovini in pokrajini. Za vse nas je bilo zelo koristno, da smo se srečali in spoznali. Pri vas smo dobili tople in prijetne občutke, saj so vsi zelo prijazni in nam dajejo na vsakem koraku čutili, da smo dobrodošli.

V naši skupini je nekaj mladih iz Londona in iz različnih delov Nottinghama in lani smo se srečali z vašimi pumovci. Naš Klub in Pum nista povsem primerljiva, med tem ko so v PUM-u zbrani mladi, ki niso končali šolanja, gre pri našem mladinskemu klubu za klub, ki deluje na prostovoljni bazi in za pristočasne dejavnosti. Mladi pridejo skupaj, ker si to želijo. Nekateri mladi iz naše skupine še hodijo v šolo, nekateri pa so jo že končali. V našem mladinskem klubu igramo nogomet, košarko, pred tremi tedni smo pripravili karneval, organiziramo tudi plesne in glasbene prireditve, imamo televizijo, računalnike, tudi bazen.

Pri nas ima večina mest in krajev podobne klube za mlade. Financirajo pa se iz različnih virov, iz Evropskih skladov, ki dajejo denar za mednarodne izmenjave, nekaj zberejo mladi sami, nekaj je lastnih prireditev in seveda denar dobimo tudi od mestnega sveta našega mesta. Gre za klube, kjer si želimo, da bi mlade s ceste in gostilin privabili v klube. Tovrstni klubi so zelo pomembni, saj se mladi v njih družijo, zabavajo, v klubu so varni in se tudi veliko naučijo.

Mladi iz Nottinghama s svojimi mentorji so navdušeni nad Slovenijo in vsem, kar so jim tukaj pripravili. Pravijo, da se bodo domov vrnili z lepimi spomini.

Kelly Jones: V Sloveniji sem prvič in moram povedati, da mi je pri vas zelo lepo. To je izjemno slikovita dežela, presenetila me je, da je tako čista dežela in da je dežela, kjer so ljudje nadvse prijazni. Veliko smo že videli, bili na raftingu, si ogledali kmetijo, okolico in tudi mesto. Srečali smo same prijazne ljudi in tudi hrana, s katero so nam postregli, je odlična, vendar se zelo razlikuje od naše. Tudi mi bomo za naše prijatelje iz Slovenije pripravili večerjo, vendar še ne bomo povedali, kaj. Naj ostane presenečenje, dokler jim ne postrežemo. Prav gotovo pa ne bo v stilu Jamie Oliverja. Če bom le mogla, bom morda nekoč še prišla v Slovenijo.

Drevo za prijateljstvo, sodelovanje in mir

**Mi se imamo
radi, radi ...**

Zelo malo je potrebno, da se vključi v globalnost pozitivnih misli. Srednja šola za gostinstvo in turizem iz Radenec je to storila z zasaditvijo lipe pred dijaškim domom in pesmijo Mi se imamo radi, ki so jo dijaki ob kitarski spremljavi zapeli v različnih jezikih. S tem so se pridružili številnim šolam iz 49 držav sveta, kjer so natanko 21. septembra ob 12. uri po lokalnem času posadili drevo prijateljstva.

Na ta dan so bila prva drevesa posajena v Avstraliji, potem pa sledeč soncu še v Aziji, Evropi, Afriki, nazadnje še v Južni in Severni Ameriki. 21. september je namreč začetek ENO leta, ki so ga zaznamovali z zasaditvijo dreves prijateljstva na vseh štirih koncih sveta. Program ENO pomeni environment on line in je globalna

spletna šola za razvoj zavesti o pomembnosti okolja. Vanj je trenutno vključenih 181 razredov iz 68 držav z vsega sveta in v tem programu sodeluje tudi radenska šola in še posebno oddelek za turizmo.

Prav ti dijaki so tudi pripravili kratek program in pomagali pri zasaditvi lipe. Drevo je simbol ENO-skupnosti. Prvič, ker nas opominja na naravo in pomembnost varovanja okolja, in drugič, ker simbolizira sodelovanje med šolami po svetu, kulturno različnost, toleranco in mir. In 21. september je s tem zabeležen tudi kot dan miru. Dijaki radenske srednje šole upajo, da bo to drevo raslo s njimi v prihodnost in za prihodnost.

A. Nana Rituper Rodež

Zaključek Life Lendava workshopa

vaških goricah, na njem pa je sodelovali devet mladi slikarjev, kiparjev in grafikov iz petih držav: Irske, Anglije, Madžarske, Slovenije in Estonije. Po besedah Katje Pal, ki je vodila organizacijo ustvarjalnosti in predstavlja, je cilj teh aktivnosti aktivirati mlade in vzpodbuditi njihovo ustvarjalnost. Obenem pa tudi prispevati k

lokalnemu mladinskemu in kulturnemu dogajanju tako, da pod eno streho združijo mlade različnih kultur, z različnimi pogledi na umetnost in ustvarjalce različnih oblik umetnosti. Obenem pa mladim iz Pomurja dati prilžnost za koristno druženje med sabo in z gosti iz drugih držav.

J. Ga.

Dela, ki so nastala na likovni koloniji mladih umetnikov so predstavili v prostorih lendavske Galerije - muzeja in organizirali tudi njihovo slovesno zaprtje.

Evgen Car

Zgodba z naslovnice

Pred desetimi dnevi me je direktorica Irma klicala: Napiši nekaj o sebi, vsaj 35 vrst, in sporoči, kdaj prideš domov, da te bo šel naš fotograf poslikat za Pen.

Kdaj prideš domov?

Še do lanske jeseni sem imel dva doma, ljubljanskega in dobrovniškega. Odhajal sem domov in prihajal sem domov. Naša ljuba anyu je umrla, ni je več. Naj ti bo milo, kjerkoli je tvoja duša. Nekoč je v dobrovniškem domu živela močna večgeneracijska kmečko-vinogradniška družina. Sedaj je ta dom prazen. Ni ga več. Že raste iz njega tisto, česar ne poznam.

Še do nedavnega sem mislil, da je hiša, streme, vrt tisto, kar me tako noro vleče tja ... Pa ni tako...

Stari oreh

še kakor njega dni stoji pred hišo
lastovke gnezdiijo nad hlevskimi vrati
a hiša je prazna

ne oče ne mati te ne pričakuje

le spomin

nobena dlan ni kljuge ogrela

Napiši nekaj o sebi!

Ura je 22.30. Pravkar sem prišel iz gledališča. Mlajši kolegi so šli po predstavi na zasluženo pijačo, mi starejši pa domov nabirat kondicijo za naslednje delovne dni. Nekoč ni bilo predstave, da ne bi šel na špricer, sedaj grem samo ob »polni luni«. Star sem vendar 60 let, debel, s krčnimi žilami, z občasnimi srčnimi težavami, dnevno jemljem aspirin in

tenormin. Drugače pa sem v dobri kondiciji. Rad jem. Najraje imam jedi »na žlico« – razne enolončnice iz zelja in repe, paprikaš, golaž. Tudi dobro kokošjo juho, retase, perece, ocvirkovo pogачo.

Od sadja imam najraje grozdje, za pijačo pa njen prevreti sok – dobro tečno pitino z radensko iz Petanjskega vrelca.

Ob torkih že skoraj 20 let jaz kuham. Kuham v glavnem prekmurske jedi. Takrat pridejo Matjaž, ki se je že davno odselil s svojo punco, in Maja, ki se že počasi seli od naju z ženo, s svojim fantom, na »atovo torkovo kosilo«. Po kosilu se zaklepetamo v pozno popoldne.

Trenutno imam »v glavi« šest vlog v šestih različnih predstavah. To so: angleški klošar, slovenski preroditelj, nemški violinist, ameriški porotnik, ruski zapiti gobezdač in Poredušov Janoš. Na novo pa pripravljam klovna -

tolovaja z Matjažem Zupančičem.

Lani sem izdal pesniško zbirko Szines paraszt (Kmet s šminko).

Letos sta me navdušila dva imenitna prekmurska umetnika – Feri Lainšček z romanom Kako bom ločil peser od valov in Judit Zagorec-Csuka s pesniško zbirko Slope na zemljevidu.

Pri petdesetih sem zapisal:

Seveda se tudi jaz v teh letih sprašujem, ali sem naredil kaj koristnega. Ali bi lahko naredil več in ali sem delal vse, kar sem si mislil, da bom, ko sem odhajal iz Prekmurja. Zdi se, da sem in da bi se lahko ustavil. Pa mi nekaj reče, da je najboljša še pred menoj, zato zopet neustrahovano nadaljujem pot. Hodim, hodim, poln zaupanja in pričakovanja, visoko na nebu sije sonce in zdi se mi, da ni še nikoli zašlo ...

Pri šestdesetih pišem:

Na stara leta, ko ti zašepa sluh,
vidiš, da slava ni nič drugega kot napuh,
da sta resnična le spominčice duha
in zemlja, iz katere rasteta trta in kruh.

Uf ... je že krepko čez polnoč. Še psa Dicka moram peljati na nočno lulanje. Jutri, bolje rečeno še danes me čaka od 10.00 do 14.00 slovenski klovni - tolovaj Brkič, zvečer pa polna dvorana Mestnega gledališča ljubljanskega in že štirideset let nepopustljivi, trmasti, zlobni ameriški porotnik.

Lahko noč.

Družinske skrivnosti

Časi mojega prastrica graškega

Le izbrani se lahko pobahajo, da je njihov prastric, poznejši »betyar« iz puste, zapeljal plemenito grajsko gospodično.

»Prav tako sem ga videval v sanjah,« je dejal moj oče, ko je že krepko prekoračil sedemdeseto leto in prvič zagledal grad v Gornji Lendavi. Determinirani zgodovinski spomin postarane, a še vedno lepe gospe Juliške, ki je v začetku osemdesetih let še ne tako oddaljenega stoletja po fevdnem pravu tamkaj živečih opravljala funkcijo neuradne vodnice po napol podrtem gradu, kamor si stopil le na lastno odgovornost, je segal le do Hartnerjevih časov, ko so Gornjo Lendavo že preimenovali v Grad. Naš družinski zgodovinski spomin pa je starejšega izvora, s konca 19. stoletja, ko se je najstarejši sin posestnika Ferenca Bekeja in njegove žene Rozaliije, brat moje stare matere Rózsinke, prvič poročene Tomšič, drugič Benkő, grešno zaljubil v grajsko gospodično.

Glava mu je sicer ostala na ramenu, le v svojo rojstno Gaborjanhazo se nikoli več ni vrnil: v širni madžarski pusti se je pridružil »betyarom«, hajdukom. Moj praded, večni župan svoje vasi v soseščini Genterovec, je z neverjetnimi pustolovščinami ovenčano zgodbo svojega prvorojenega prenesel na vnuka Károlya in tako je postal nikoli videni gornjelendavski grad sinonim naše trdoglavosti, pomembnosti in imenitnosti. Jóska, to ime so dali fantu v farni cerkvi, je veljal za prevzemnika posesti in gostilne. Drugi sin Ferenc je bil predviden za »fiskališa«, a namesto da bi si poiskal podeželskemu študentu primerno sobico, se je nastanil pri madam in njenih dekletih v VII. budimpeštanskem okrožju. Hčerki Gizi in Rózsinka pa bi dobili zavidanja vredno, privlačno, obilno doto, izplačano v denarju. Vendar to so že druge zgodbe naše družinske kronike. Sedaj sledimo prvorojencu v Gornjo Lendavo, ki je, vračajoč se z Nemškega, zavil v gostilno pod gradom. Zaradi razumevanja zgodbe je treba povedati, da je v duhu časa Jóska dve leti nabiral izkušnje v Radkersburgu, Fürstenfeldu in po Gradiščanskem, kjer se je spetljal z meščanko Elso. Postarana, gospodovalna vdova, pri kateri se je udinjal za pomočnika, ko je spoznaval čedne, okroglolične služkinje po mestu, je kmalu izgubila svojo privlačnost pri mladem pustolovcu in neko nedeljo je z najnujnejšo prtlijo po velikem ovinku krenil domov.

Nesrečna ljubezen

Bilo je ob godu svetega Jurija, ko so vaški fantje in grajske sluge posedali v zadimljeni gostilni in z občudovanjem premlevali, kako sta Jóska Sobri in Mihály Szekeres, najbolj znana »betyara«, uspela njihovega oskrbnika olajšati za denarce od prodane črede. Prišla

Skrivnostni gornjelendavski grad ima toliko soban, kot je dni v letu. In tudi toliko skrivnosti ...

niso zanimale vaše čenče, bolj si je želel v tukajšnjem mračnem okolju najti zavetje pred vdovo, ki ga že gotovo išče. Po drugem policu kislega vina je v olikani maniri gostilničarja povprašal, ali bi bilo zanj kaj dela. Hitro sta se zmenila za hrano, ležišče in kakšen krajcar za priboljšek. Kmalu se je po širni Gornji Lendavi in okolici razširil glas o postavnem točaju. Grajske dekle so gospodični vedele povedati, da mu oficirji, ki prihajajo na grad, niti do kolen ne sežejo. Nekega dne naj bi se po naključju ravno pred gostilno poškodovalo kolo grajske kočije in gospodična je nekaj časa posedela v hladu gostilniške lipe. Navihani amorček, ki se je dolgočasil v krošnji drevesa, je na enkrat v obe smeri izstrelil več puščic. Zaradi pomanjkanja prostora se ne bom spuščala v opisovanje romantične ljubezni med grajsko gospodično in mojim prednikom, ki je imela po družinskem izročilu, predvsem po ženski strani, epske razsežnosti, ob kateri se je spremenila zgodba veronskih ljubimcev Romea in Julije le v drobno, nepomembno epizodo. Toda tako je na svetu, da se vse silne ljubezni tragično končajo in naš Jóska ni postal gornjelendavski graščak. Ker hčerka ni poslušala modrih očetovih nasvetov in se je po enem tednu celo vrnila z dunajskega izgnanstva, je bilo grajskim biringim naročeno, da morajo točaja pripeljati v trinadstropne grajske kleti. Morda si je kateri izmed njih tudi sam lizal

svoje ljubezenske rane in je našega junaka obvestil o predvideni zli usodi, tako da ga je še tisto noč pogostil tema. Na pol blazni Ferenc Beke je nekaj mesecev avajajoč iskal svojega prvorojenca pod gradom, prepričan, da je prikovan na železne obroče izginil v živo skalo izbočen celici pod gradom. Vsi, ki so ga spoznavali na teh tavnih so tekmovali, kdo bo povedal bolj grozno zgodbo, kolaj miru pa mu je poklonila le grajska gospodična, ki se je zaklela na svojo mrtvo mamo, da je njen ljubimec pobegnil v širni svet. Leta pa zacelijo še tako hude rane in na vašem pokopališču so ob skupnem križu le ob vseh svetih prstih drobno svečo v spomin na dogodek, ko je po osmih letih dobrovniški preprodajalec konj staremu Bekeju spet poslal, da so videli njegovega prvorojenca v Szegedu na sejmu. Po družinskem izročilu naj bi preprodal konja, ki so obiskovali vse sejme po monarhiji, zvečer ob ognju zagledali mrke postave. Take si je veljalo dobro opreči saj so tatovi v eni noči z dvajset in več konji izginili v arni pusti. Ena od mrkih postav se jim je zdelo dobro opreči kratkem posvetu je dobrovniški Marton stopil k ognju in glasno zaklical: »Bog ti daj dober večer, Jóska Beke, ti si živ? Oče pa so te že pokopali!« Postava se je zadržala, toda ni dvignila pogleda, kot da se ga besede ne tičejo. Neki krepkih fantov iz družine je obstopilo vsiljivca, v suhi ognja so se zasvetila rezila nožev in nekdo je zaklical v

Kdo pa so ti mladi fantje?

Člani upravnega odbora Našička, d. d.

Leta 1927 je mednarodno židovsko podjetje Našička, d. d., v Lendavi ustanovilo lesnopredelovalno industrijo, ki delovala vse do leta 1943. Dolgoletni upravitelj je bil Geza Fejtő. Takrat zelo znano jugoslovansko podjetje Našička je imelo sedež v Budimpešti. V Našički je bilo sezonskega dela, in sicer sečnje gozdov, lesnopredelovalno podjetje je namreč kupovalo gozdove pri Bukovnici in še drugje, les pa so po ozkotirni železnici tovorili do žage, kjer so ga razžagali v deske in vrtili v zaboje.

Potem so v pisarnah izmerili kubaturo (količino) lesa. Večji lesa so prodali v prodaji na drobno, večji del pa poslali na tržišče na razne naslove vse tja do Amerike. Lendavi med železniško progo in potokom Črncem. Delo ni potekalo vse leto, na žagi in v pisarni pa so delali vse leto in prav na fotografiji, posneti 14. septembra 1938, ki jo je posnel lendavski fotograf Balkany, so člani upravnega odbora Našičke.

niso delali le v pisarnah, ampak so pogosto morali prijeti za fizično delo in so način dela znali pokazati tudi svojim delavcem. Vsekakor je bila to zelo dobra delovna sila in imeli so natrpan urnik dela. Delali so vsak dan od osme in do dvanajste ure. Potem so imeli dve uri prostega časa, namenjenega kosilu, in ob štirinajstih so znova začeli delati vse do devetnajste ure.

Po pripovedi nekdanjih delavcev v podjetju, kjer je bilo na vrhuncu sezone zaposlenih od tristo do štiristo ljudi, med temi veliko Hrvatov iz Medjimurja, so bili med njimi zelo dobri odnosi in imeli so svoj delavski sindikat, urejeno zdravstveno zavarovanje in plačevali pokojninsko zavarovanje. Našička je v Lendavi dokončno zaprla vrata leta 1944, ko je nastopila velika vojna stiska in so jo zaradi likvidacije morali zapreti. V tem času je prišlo tudi do zamenjave direktorja, namreč direktor Fejtő se je zaradi antisemitizma umaknil na Madžarsko, vendar je tam kmalu umrl, še prej, preden so njegovo ženo odpeljali v koncentracijsko taborišče. V Lendavi ga je na direktorskem mestu nadomestil Lojze Kalin, ki je bil dotlej poddirektor in računovodja. Že prej omenjena enaindevetdesetletna Marija Góncz iz Lendave se svojega prvega delovnega mesta spominja z lepimi občutki in

pravi, da nikoli več ni imela tako dobrega in cenjenega dela, kot ga je imela v Našički. Marija je končala v Lendavi štiri leta osnovne in štiri leta meščanske šole, potem so jo domači napotili na trgovsko šolo v Čakovce. Ko je leta 1931 šolanje končala, je k njej domov prišel židovski kantor, ki je bil velik prijatelj in zaupnik direktorja Geze Fejtőja, in ji ponudil delo v Našički. Seveda je delovno mesto v pisarni sprejela, in že kmalu ji je bil zaupan ključ blagajne, ki jo je vseskozi uspešno vodila. Spominja se dogodka, ko je nekoč neznanec s sobote na nedeljo oropal pisarno, odnesel blago in denar, a ga nikoli niso našli. Delo je bilo vsem delavcem plačano po opravljenem delu in ne po delovnih urah, kot je bilo značilno za takratna podjetja. Proti koncu je imela Marija najboljšo plačo v vsej Lendavi, vendar ko je prišlo do menjave denarja v forinte, je veliko izgubila in ji je od zasluženega ostalo bore malo. Marija Góncz je v podjetju kot blagajničarka naredila zaključni račun, ko je vse šlo v likvidacijo. Pred tem je direktor Kalin odšel v Zagreb.

Bojan Zdravec

Romea

nobenega vašega znanca. Nikoli niste nič slišali. Ko se je presenečeni Dobrovničan v daljavi videli le nekaj temnih jahajočih. Moj prednik je kot v dobrem vesternu odjahal na sceni, v družinskem spominu pa je postal pravi nak, ki je postal zaradi tragične ljubezni do gornje-lendavske grajske gospodične žrtev razredne neenakosti. Ko smo pri podrti mizi sredi grajskega dvorišča jedli imenitno kavo gospe Juliške in si pripovedovali, je naša gostiteljica zasanjana vzdihnila in bolj tiho rekla: »Če bi ti židovi spregovorili...« Moj oče ji je odgovoril, misleč na svojega strica. Drugi pa na druge zgodbe...

Ostaja velika skrivnost

Zgodbe sem se spomnila neki dan, po dolgih letih, ko sem v arhivu našel na sodni spis o Joski Sobri, znanem kot »Kot«, ki je oropal gornjelendavskega oskrbnika. Ostala sem zmedena. Sobri - Beke. Kdo ve! Ostaja velika skrivnost. Kot mnogo zgodb o gradu pri Gradu. Pravijo, da je bila sveta vrata. Sedaj postaja graški grad spet materialen kot v monarhiji. Škoda, da se je moj prednik kot v drugem času. Prepričana sem, da bi bil tudi temu svetovljanu uspelo...

Ella Pivar

Še samo malo je za potrpeti, pa de cirkus gotov. Znan, ka znate od koj se ide. Od letošnji volitev. Kandidatov pa kandidatke je kak šalate. Cirkus je rejsan pijsani. Sefele klovni pa klovnese bi rade, ka njin date vaš glas. Nainok si kandidati avtoceste delajo, sen se ide za delovna mesta, si bi mlade izobraževali. Do pondelka 4. oktobra. Te mc pa lejko šteli kak je eto pa ovo fabriko vrag zel. V nedelo večer de pa se gotovo. Srečni tisti, ka do je zvolili, ka do lejko delali v dobro svojega naroda, pa divizija tisti, šterin de še en lejpi čas po glavej brnelo, pa do se spitavali: »Pa je meni tou trbelo?« Ka moremo koga nebi potegnola bogovska plača. Pa sidenje

Kak če se ne bi lejko že prle zglicali šteri do fküper držali. »Se tou je ena velka gluma«, pravi naš ati. Vej se pa samo za tou kak sigdar ide, šteri do glavni, pa do kolo vodili. Ovin ka pa nedo glavni pa ostane, ka ove ka so glavni šinfajo. Na tenci de letos, bar se tak vó vidi. Mogoče do pa nūcali kakšoga prestopnika ali prestopnico, ka se vaga v en kraj nagne. »Živi bili pa vidjeli!«

Atija pa čudi kak so nej zaj f predvolilnon časi oudprli sobočke porodnišnice. Boukse reklame skoro ne bi mogli meti

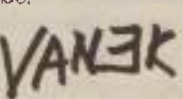
f klimatizejranoj dvorani. Pa klačenje tipk, po naročili svoje stranke. Že cejli september se počutimo, kak če bi Slovenija bijla pravljčna dežela. Telko lejpoga mamo, pa telko lejpoga de še, samo če glij nje zvolimo.

Telefon pri nas doma skoro sakši den zvoni: »Dober dan, vas lahko malo zmotim.«

Ati pravi: »Si me že s ten ka je telefon zvonil.« »Ja, vam lahko postavim nekaj vprašanj v zvezi z državnozborskimi volitvami?« Pa tak dale pa tak naprej. Po tejnjuvi raziskavaj od 3. Oktobra dale v parlamenti več nedo sideli nej DESUS-ovi upokojenci pa nej mladi SMS. Ja ostanejo nan samo spreobrnjeni, pa malo bejli pa malo čarni. Kak se šteroj stranki pravi je pa tak seeno. Si so demokrati brez nadaljnoga. »Samo naj je že inouk se fküper gotovo«, pravi ati. Naj se zvolijo. Te mo pa pa poslujsali pa se zabavali kak do se kak ti napadali. Pa se šli interpelacije, pa ka ti ges znan ka še se. Mogoče do se šteri še izbrisani spomnili. Zaj pred volitvami ji lekar nanč ena stranka ne nūca. Že f pondelek mo znali šteri so pozicija, pa šteri so v opoziciji. Malo več mrde de s ten što de f koalaciji. Tū se te sigdar malo stavi,

za svojo vladajočo stranko. Od telkokrat omenjenoga podvoza na Lendavskoj pa nanč ene vreče šoudra še nega. Asfalt do vrteca na Puišči de mogouče premalo. Štefan Kovač de pa lekar mogo še inouk iti f partizane, ka so z njegove vilice napravili. Zelenico so bagri vó skupali na drugoj strani ceste smo pa doubili nekše »uval« kak na morji. Mogoče so obnovo ulice Štefana Kovača naročile sobočke avtošoule, ka do lejko bodoči vozniki trenajrali nad razgibanostjo cestišča. Slaščičarna Winter pa projektanti časti eno veliko sadno kupo, ka je prišla do šenki parkirišč. V druji varšaj majo ene takše velke dvorane, ka se njin pravi multipleks, ge se nainok lejko v peti dvoranaj filmi gledajo. F Soboti pa mamo eno indašnjo takšo kinodvorano, štera je bijla nazadnje rentabilna do so »Bitko na Neretvi« vrteli. Pa ka te, parkirišče je pa zaj pred penzijof seglij dočakala. Neka san šcel še napijsati od dneva brez avtomobila. Pa rajši nemo, ka se mi vidi škoda papera pa tiskarske farbe.

P.S. (pozabo san): Čedno volte, ka se nete po glavej kukli ka ste zvolili, pa začajte lagve prati pa se pripravlati na bratef.

Čustvena stiska ima rušilno moč na bistrino duha in s tem na miselno sposobnost, medtem ko imajo čustva, kot so navdušenje, gorečnost in zaupanje, pozitiven vpliv na storilnost.

V čustveni stiski ohranimo bistrino duha

Pred sedmimi leti, ko sem obiskovala četrti letnik doktorskega študija ekonomije, smer splošna ekonomija, smo imeli grozen predmet z imenom javne finance. Za izpit smo morali preštudirati več kot tisoč strani, od tega je bilo veliko literature v angleškem jeziku. Vsebovala je polno grafov, tabel, tez ... Zdelo se mi je obupno. Vsa stvar je bila še hujša, ker veliko študentov tega izpita ni uspelo opraviti v prvem poizkusu.

Obremenjena z vsem tem sem tudi jaz tako kot še nekaj drugih študentov zato, da bi pristopila k izpitu, stopila v predavalnico, v kateri sem bila že nič kolikokrat. Ko nam je profesorica razdelila izpitna vprašanja, sem zaslislala utrip srca, v trebuhu pa me je zvijalo od tesnobe. Na hitro sem preletela izpitna vprašanja. Zame je bilo takrat vse brezupno, saj nisem vedela odgovora na nobeno vprašanje. To je pomenilo konec izpita. V mislih sem se že videla, kako znova »gulim« iste knjige. Tuhtala sem, ali naj takoj zapustim predavalnico ali naj malo počakam. Odločila sem se za drugo možnost in se prepustila razmišljanju o posledicah mojega neuspeha.

Ko sem tako obsedela sama s svojo grozo, me je prešinilo: »Ali boš vrgla puško v koruzo? Si ali nisi študirala?« Nato sem enostavno vzela list z vprašanji še enkrat v roke, prebrala sem vprašanja in nekaj trenutkov počakala. Moje miselne sposobnosti so bile spet tu. Hitro sem vzela svinčnik in začela pisati. V manj kot pol ure, kolikor je namreč še ostalo do konca izpita, sem odgovorila na vsa vprašanja. Z izpita sem odšla z upanjem v srcu, da ga bom morebiti le opravila. Takrat nisem niti v sanjah pomislila, da bi ga odlično opravila.

Danes mi to, da sem izpit opravila v prvem poskusu in z odlično oceno, ne pomeni veliko. Za vse življenje pa mi je ostala ena najpomembnejših izkušenj in to je, da se zavedam rušilne moči, ki jo ima čustvena stiska na bistrino duha in da zato znam krotiti svoja čustva, da čustveni um ne bi prevladal in

ohromil mojega miselnega uma.

Čustveno vznemirjenje vpliva na miselni um in zato ljudje, ki so v takšnem stanju, ne morejo učinkovito sprejemati podatkov in jih nato še upravljati. Zato tudi zaskrbljeni, jezni ali potrti študentje ne morejo uspešno študirati. Negativna čustva so tista, ki speljejo našo pozornost in jo usmerijo na tiste cilje, ki so njim v prid. Poleg tega ovirajo vsak poskus, da bi se misli usmerile drugam. Daniel Goleman v svoji knjigi Čustvena inteligenca omenja, da je eno

od znamenj, da so se čustva usmerila čez prag normalnosti, prav v tem, da so tako vsiljiva, da prevladajo nad vsako drugo mislijo in ves čas namerno ovirajo vsak poskus, da bi pozornost usmerili h kateremu koli drugemu cilju. Tako misli ženske, ki ji je pred kratkim umrl mož, ne vzdržijo dolgo ob vsakodnevnih opravilih, ampak se vrnejo k temu bolečemu dogodku.

V takšnih okoliščinah se nam pogosto zgodi, da naša čustva prizadenejo tudi zbranost. Takrat se jim vda miselna sposobnost, ki ji pravimo tudi »delovni spomin« ali sposobnost zadržati v spominu vse podatke, ki so pomembni za uspešno opravljanje nalog, s katerimi smo tisti hip zaposleni. Za delovni spomin je značilno, da je najvišji izvršni organ miselnega uma, saj omogoča vse intelektualne spretnosti, od govora do reševanja zapletene, a logične predpostavke. Nahaja se v čelnem korteksu – področju, kjer se srečujejo misli in čustva. In ko je ta sistem v oblasti čustvenega razburjenja, smo brez učinkovitega delovnega spomina, zaradi česar ne moremo več svobodno razmišljati. Zato moramo biti nenehno pozorni na svoja čustva, jih prepoznavati in obvladovati.

»Naša največja veličina ni v tem, da nikoli ne pademo, temveč, da se vsakokrat, ko pademo, pobremo.« (Konfucij)

Mag. Simona Šarotar Žižek

Z našega štedilnika

Bučna juha s škampi in baziliko

800 g buč, 150 g čebule, 50 g masla, 3 dcl kokošje juhe, 1 dcl sladke smetane, 200 g očiščenih škampov, 1 žlica olivnega olja, 1 strok česna, sol, poper, ščepec muškatnega oreška, ščepec sesekljane bazilike, malo omake tabasko

Bučo olupimo, odstranimo semena in narežemo na drobne kocke. Na maslu prepražimo sesekljano čebulo in na kocke narežano bučo. Zalijemo s kokošjo juho in počasi kuhamo do mehkega. Bučni juhi dodamo sladko smetano, s paličnim mešalnikom premešamo in še enkrat prevremo. Solimo in začnimo.

Na olivnem olju posebej prepražimo sesekljani česen in škampe ter damo v juho, tik preden ponudimo. Na koncu potresemo s sesekljano baziliko.

Pljučni file s piščančjimi jetri in poprovo omako

4 kose pljučnega fileja po 180 g, 250 g piščančjih jeter, 100 g čebule, 50 g olja, 1 žlica worcesterske omake, 0,3 dcl rdečega vina, 1 žlica gorčice, 1 žlica vložnega zelenega popra, 2 dcl mesne osnove, sol, poper, ščepec sesekljane peteršilja, 2 žlici kisle smetane

Čebulo olupimo in drobno sesekljamo. Piščančja jetra očistimo in narežemo na drobne kocke. V primerni ponvi na vročem olju prepražimo sesekljano čebulo in piščančja jetra. Začinimo s soljo, poprom in worcestersko omako. Zalijemo z rdečim vinom in povremo. Odstavimo in malo ohladimo. Jetrni nadev napolnimo v mesne žepe, ki smo jih naredili z ostrim nožem.

Fileje spnemo z zobotrebeci, začnimo in premažemo z gorčico. V ponvi segrejemo olje in fileje z obeh strani popečemo. Meso vzamemo iz posode in na toplem shranimo. Sok od pečenja razmastimo, zalijemo z mesno osnovo, dodamo zeleni poper, kisel smetano in sesekljan peteršilj. Za nekaj minut prevremo in z omako prelijemo pripravljene fileje.

Pirina rižota s porom in šampinjoni

250 g pire, 8 dcl vode, 150 g pora, 150 g šampinjonov, 50 g olja, sol, poper, timijan, lovorjev list

Pirino zrnje namočimo en dan prej v zadostno količino vode.

V vodo damo odcejeno pirino zrnje,

Danijel Kozar, vodja kuhinje v hotelu Ajda Terme 3000

solimo, dodamo lovorjev list in kuhamo približno 40 minut. Ko se skuha, piro odcedimo. Por očistimo in narežemo na kolobarje. Prav tako očistimo in operemo šampinjone ter jih narežemo na lističe.

Narezan por na olju prepražimo, ko zarumeni, dodamo na lističe narezane šampinjone in kuhano piro, začnimo in zalijemo z malo vode. Počasi dušimo približno 10 minut.

Radič s slanino in semeni

400 g rdečega radiča, 100 g panceta, 30 g sončničnega semena, 1 strok česna, 2 žlici olivnega olja, 2 žlici balzamičnega kisa, sol, poper

Radič očistimo in operemo. Panceto narežemo na rezance. Na olivnem olju zdušimo česen, dodamo na rezance narezano panceto, zalijemo z balzamičnim kisom, malo prevremo, malo ohladimo in prelijemo čez pripravljen radič. Solimo in popramo ter potresemo s semeni.

Kostanjeva rezina s piškoti

2,5 dcl mleka, 50 g piškotov, 1 žlica rumo Kostanjeva krema: 400 g kuhanega pretlačenega kostanja, 15 g sladkorja v prahu, 1 vanilin sladkor, 2,5 dcl sladke smetane, 30 g želatine, 150 g marmelade, 2 žlici medu

Priprava kreme: V pretlačeni kostanj zmešamo sladkor v prahu in vanilin sladkor. Želatino namočimo v hladno vodo in raztopimo v malo tople vode. Sladko smetano čvrsto stepemo ter zmešamo z želatino in pretlačenim kostanjem.

Podolgovat model obložimo s folijo. Na dno modela zložimo plast piškotov, ki jih prej namočimo v mlačno rumovo mešanico. Nato piškote premažemo z marmelado. Na to damo kremo. Postopoma še enkrat ponovimo in vse skupaj počakamo, da nekaj ur v hladilnik. Ko se strdi, stresemo iz modela, narežemo na poljubne rezine in okrasimo s celimi kuhanimi kostanji, ki smo jih prej namočili v medu.

Svet digitalnih tehnologij

Povečajmo čas delovanja prenosnika

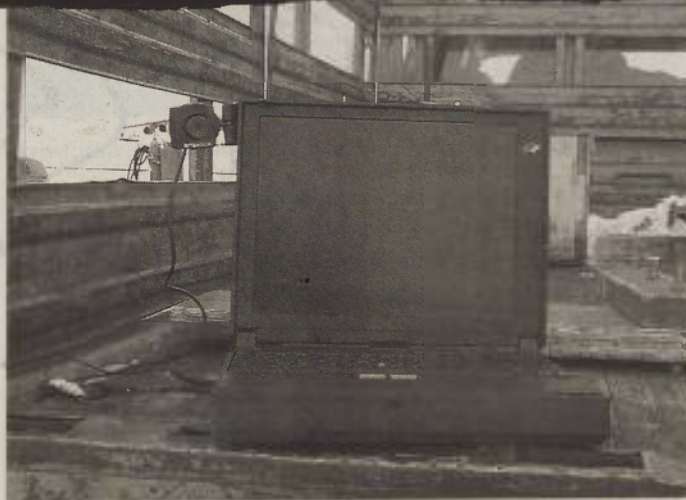
Uporabnikov prenosnih računalnikov je čedalje več. Zadnja leta je namreč ta segment računalništva precej napredoval in tako ne velja več, da je prenosnik po zmogljivostih dosti slabši od namiznega računalnika. Seveda pri povečani zmogljivosti najbolj trpi baterija. Prej ali slej se vsak uporabnik prenosnega računalnika vpraša, kako dolgo bo zdržala baterija. Za večino na žalost premalo. Zaslona, disk in grafična kartica bodo ob močni obremenjenosti kaj hitro spraznili baterijo. Za daljši čas delovanja baterije lahko mnogo storimo kar sami:

1. Programi za kontrolo porabe. Nekateri proizvajalci dodajo prenosniku programe za kontrolo porabe energije. V nasprotnem primeru lahko uporabimo tudi možnosti, ki jih ponujajo že sami windowsi. Z nastavitvijo varčevalnih funkcij, ki glede na naše potrebe po določenem času neaktivnosti ugasnejo dele prenosnika, lahko podaljšamo delovanje baterije.

2. Svetlost zaslona. Prenosnikov zaslon je velik porabnik energije. Z zmanjšanjem svetlosti ekrana bomo pridobili precej minut delovanja. Svetlost lahko običajno enostavno spreminjajo kar s tipkami. Najbolj varčen pa je seveda ugasnjen zaslon.

3. Odklop. Odstranite PC-kartice, USB in podobne naprave, ki jih med delom ne rabite. Izklopite ali onemogočite kartico za brezvrvično povezavo, ko je ne rabite. Vse to vam privarčuje pri bateriji.

4. Spanje kot pri medvedu. Večina prenosnikov ima možnost vključitve načinov pripravljenosti in hibernacije

kar prek tipk. Pripravljenost shrani podatke v RAM in delno izklopi prenosnik. Hibernacija posname podatke na disk in prenosnik popolno izklopi. S tem prihrani še več energije kot stanje pripravljenosti, vendar traja ponovni zagon nekoliko dlje. Še vedno pa hitreje kot pri normalni izklopitvi in ponovnem zagonu prenosnika.

5. Minimalni programi. Da prenosnik ne bi delal po nepotrebnem, ustavite vse naprave in programe, ki jih ne potrebujete. Mnogo ikon v spodnji opravilni vrstici nakazuje na množico programov, katerih ves čas gotovo ne potrebujete. Nepotrebne naprave lahko onemogočite, če greste v »Device Manager« in izberete Onemogoči (»Disable«).

6. Več pomnilnika. Z večjo količino pomnilnika zmanjšate potrebo sistema po shranjevanju določene količine informacij na disk, ki je veliko večji porabnik

energije kot pomnilnik.

7. Čiščenje. Vsakih nekaj mesecev očistite kovinske kontakte baterije. Uporabite krpo, navlaženo s čistilnim alkoholom.

8. Rezervna baterija. Če zmorete, si priskrbite rezervno baterijo, ki bo precej podaljšala neodvisnost vašega prenosnika od električne vtičnice.

9. Polnjenje. Novejše litijeve baterije lahko polnite kadarkoli. Dobro je vedno imeti zraven polnilec. Če greste v državo z drugačno elektriko, ne pozabite napetostnega pretvornika. Pomaga lahko tudi polnilec za avto. Starejša baterije Ni-Cd ali Ni-Mh je priporočljivo za optimalno delovanje vsake toliko časa do konca izprazniti in popolnoma napolniti.

10. Grafična kartica. Novejši prenosniki vsebujejo zelo zmogljive grafične kartice. Vedeti je treba, da bo bateriji v tem primeru precej hitreje pošla sapa. Za manj grafično zahtevne uporabnike je boljša izbira prenosnik z integrirano grafično kartico na osnovni plošči, ki ni tako zmogljiva, vendar porabi precej manj energije.

Na čas delovanja baterije zelo vpliva delo, ki ga želimo opravljati na prenosniku. Za pisanje dokumentov in brskanje po internetu vam bo dovolj takšen, ki ne vsebuje zelo zmogljivih in energijsko požrešnih komponent. Zaigrajte grafične aplikacije pa boste potrebovali boljše. Če kupujete prenosnik, bo z vidika trajanja baterije trenutno najprimernejši takšen, ki vsebuje tehnologijo Intel Celerid, no ali procesor AMD mobile.

Mag. Matej Gombosi, univ. dipl. inž. rač. in inf.

Nagradna križanka

Od 30. IX
do 28. X

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija HROG

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

AVTOR: STEFAN HAJDIRJAK	ROPARSKI KIT	ZGODNJE VINO	UTELEŠENJE VIŠNJUJA V HINDUIZMU	POPOLN NEUSPEH, DEBAKEL	VZDEVEK LADJARJA ONASSISA					
STRNA DOLINA MED HRIBI										
SKLEDA ZA UMRVANJE										
LETOPIS, KRONIKA										
GLEDALIŠKO REŽISER TAUFER					TRSKA					
PRESIVALEC POKRAJINE V VIETNAMU						SPODNJA OKONCINA	PRIKRIT POSMEH	PESNIK UJEVIČ	MOŠTVO	STARA MERA ZA BLAGO
MIK							POVRATEK SNEŽNI PLAZ			
PEN	GOZDA NA GORENJI- SKEM	IZRAŽANJE S PRISPO- DOBAMI SNOP SLAME ZA KRITNO								
BOJAN STIH			KALČEV KARBONAT HRVAŠKI KONJOMIST (KRSTO)							
VEZ, SPONA					KITAJSKA UTEZNA ENOTA PRENO- ČITEV			POSLOVNA ENOTA HRVAŠKI KOŠARKAR (ČANI)		
KRAJ MED BEGUNJAMI IN ŽIROVNICO						PRIAPREB- VALEC ITALIJE ZAREČ DROBEČ				
DRUŽAB- NOSTVO									OŠTEVANEČ	ŽENSKA, KI PREJEMA RENTO
HRVAŠKI ŠPORTNI FUNKCIONAR (ARTUR)	T				HRVAŠKI PARLAMENT					
					JUŽNO- AMERIŠKI INDIJANEC			SKANDINAV, MOŠKO IME FRANČOSKI DRAMATIK (ARTHUR)		
					OTOK OB BORNEU, INDONEZIJA					
					NOVINAR BABAČIČ			KONEC POLOTOKA		
					VENO PILOV		GLAVNO MESTO JORDANIJE SRABINI PAS	EDEN OD STARŠEV		
					PRESIVALEC KAMBODŽE		EVROPSKA ETNIČNA GRUPNA PESNIČKA FATUR			
PEN	PRIALO Z DVOJNIM JEZIKOM	RUSKI SKLADATELJ (SERGEJ V.)	ŠVIČARSKI METEŽ SLOV. PSIHO- LOGINJA (TATJANA)							
MESTO OB LOARI, FRANCIJA										
SLOVENSKA OPERNA PEVKA (IRENA)					VEZNIK OTOČEK V PRESHAN- SKEM JEZERU					
ENOTA ZA ELEKTRIČNO UPORNOST					PIANIST BERTONCELJ		GOSTINSKI DELAVEC			
PLIN OSTREGA VONJA										
PEN	MENIČNO JAMSTVO									
	ČISTOČA									
ŽITNA GLIVICNA BOLEZEN					DUMOVIT DOMSLEK V FILMU			NORVEŠKI PISATELJ DUUV	OGLASNA TABLA	JAVOR (LAT.)
MESTO NA AZURNI OBALI, FRANCIJA					STARA CELINA					
					RIMSKI BOG SMRTI					
ANTON HANUT					MESTO OB MLAVI, SREBNA KONRAD ADENAUER					
MINI DIRKALNIK										AMERIŠKI PISATELJ GREY
PRIPADNICA OBROV										VLADARJEVO BIVALIŠČE

Bešitve VESTNIKOVE križanke z dne 16. septembra 2004 – POSLOVNA TEKMA, ŠTEFAN ŠKAPER

- nagrada v vrednosti 10.000 SIT
Vera Benček, Šafarsko 31 b, 9240 Ljutomer – dš. 63150450
- nagrada kuharske knjige Boug žegnaj:
Tjaša Brunec, Cankarjeva 5, 9231 Beltinci
- 7. nagrada – Vestnikova majica:
Rudolf Omahen, Slomškova 68, 9000 Murska Sobota
Danica Makoter, Kidričeva 75, 9240 Ljutomer
Pavle Lopert, Kobilje 14, 9227 Kobilje
Ivan Muršič, Lendavska 25, 9000 Murska Sobota
Anica Lebar, Juša Kramarja 8, Črenšovci

Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešite z osenčenih polj prepisite na dopisnico, ki jo skupaj z vašo davčno številko pošljite na naslov: VESTNIK, p. p. 107, 9000 Murska Sobota, s prispisom PENOVA NAGRADNA KRIŽANKA, do vključno petka, 8. oktobra 2004. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, knjigo, čestitko na Radiu Murski val in Vestnikovo majico.

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Vsekakor lahko pričakujete kakšno prijetno presenečenje in spoznanje, da se je zgodilo nekaj dobrega. Tudi v ljubezni bo šlo na bolje, saj bodo siabe zadeve tokrat na stranskem tiru. Ravno tako ne bo težav z zdravjem in počutjem. Vendar je pomembno, da mora biti vse, kar boste počeli, zmerno, premišljeno in ne zagnano. Ne stavite vse na eno stvar in ne vse naenkrat. Ne kupujte dragih daril, ker ne bo koristi.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Računajte, da je pred vami mesec, poln zmede pa tudi nerazumevanja. Priporočamo, da večjih, pomembnih in usodnih podvigov v tem času ne načrtujete. Ravno tako bodite previdni v odnosih in prijateljstvih. Nekaj se bo zganilo in nato krenilo. Zdravje se bo izboljšalo, boljše počutje bo vzpodbudilo razmišljanje o ljubezni. Ugodno za spreminjanje ritma in navad. Pokazalo se bo, ali je bil dvom upravičen.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Nekaj časa boste kot vkopani, potem se boste spon osvobodili. Sicer je prišel čas, da se poglobite v kaos in naredite red. Če vam ničesar ne bo šlo od rok, ne obupajte! Zvezde skrbijo, da bi bili čimbolj odporni. Najbolj je bo, da sprejmete dejstvo, da lahko nekatere stvari počakajo. V tem trenutku bo za vas ljubezen zelo pomembna, ker potrebujete občutek varnosti. Nasmeh, dobra hrana, gibanje, ljudje, prijateljstvo – tu boste našli srečo.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Vse, kar se bo dogajalo v vašem okolju, vas bo zanimalo in na neki način tudi vplivalo na razvoj dogodkov. Po eni strani je pred vami mesec uspehov, po drugi pa tudi mesec spoznanj, prevar in nevoščljivosti. Sicer boste v družbah zaželeni in morda boste celo sklenili zanimivo poznanstvo. V sredo ali četrtek lahko dobite tisto, kar želite. Ko se boste sprijaznili z dejstvom, da lahko imajo tudi drugi prav, bo vaša ocena razmer natančnejša.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Kar se pri vas dogaja, planeti opazujejo z naklonjenostjo, zato bo to mesec spoznanj, dobrih odnosov in tudi delovne vne, vse to pa bo prineslo v vaše življenje prijetne občutke. Kar precej časa se boste mudili pred ogledalom, vendar to ni nič slabega, ker je pač takšno obdobje. Pri zdravju vse normalno, vendar priporočamo preventivne ukrepe. Ne pričakujte, da se bodo klanjali, ko se boste neodgovorno obnašali.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Čeprav boste samozavestni in odprti do vseh, boste svoja občutja vseeno skrivali. Tretji teden ne bo primeren za analize, nepremišljene aktivnosti pa bo kaznoval. Na splošno bo izredno pester mesec. Boste v središču dogodkov in ne obupajte prehitro, če vam stvari ne bodo šle najboljše od rok. Nevede boste naredili nekaj, kar bo pomembno za vašo varnejšo prihodnost. Varčno z energijo, ker vam je bo, zaradi garanja, primanjkovalo.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

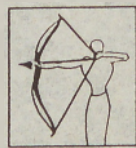
Če se odločite za nekoliko samote, ne boste naredili napake, kajti potrebno je, da obnove energijo in utrdite samozavest. Ker se zavedate svojih kvalit in tudi napak, vam ne bo težko narediti reda v vašem vsakdanu. O tem, ali ste vi potrebnejši partnerju kot on vam, raje ne razmišljajte, ker ne boste nikamor prišli. Ugoden čas, da se s taktičnostjo in proučite delom prebijete nekoliko višje. Morda vam bo ta mesec dvakrat bolela glava.

ŠKORPLJON

(23. X. – 21. XI.)

V preteklem obdobju ste se psihično in fizično spočili. To počnite tudi v prihodnje. Morda poglubljen odnos z osebo, ki ima kakršnokoli zvezo z mediji. Na splošno je pred vami obdobje, ki bo čustveno vznemirljivo. Ne obnašajte se, kot da drugi ne obstajajo – trenuten uspeh, ki izhajal iz timskega dela. Previdno s tistimi, s katerim ste komaj začeli sodelovati. Ne porušajte pravljic, ki jih govorijo okrog vas.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Na začetku se vam bo zdelo, da gre za stvarnost, potem boste ugotovili, da je oseba za ljubljena v vas in ne ve, kako naj se obnaša. Če zahteva, da se lahko zanesete le na svojih sposobnosti, sicer boste taval v temi. Načeloma bo september miren. Če samo poslušate, zmanjšuje možnost, da bi naredil napako. V sredini meseca se bodo stvari nabrale in počutili se boste nemočni. Izvleče vas le akcija.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Pojavila se bo želja po pustolovščinah in življenju po novih receptih. Takšen čas v pac, ko so pričakovanja nekoliko večja od realnosti. Na splošno bo mesec zelo pestro obarvan, če bo zaradi povečane aktivnosti občasnno čisto pomanjkanje energije. Delček prizadevanja posvetite ohranjanju stalnega prijateljskega Sicer pa vam bo šlo dobro, ker se boste začeli lotevali na pravi način. Vprašajte se, koliko ste vložili v odnose s partnerjem.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Našli se bodo nekateri, ki bodo na vas gledali zavistjo, kot da bi bili vi krivi za njihov neuspeh. Nekaj neumnih in spreobrnjenih besedi bo povzročilo nepričakovane težave. Prizadevanje bo kot bi vas prizadela krivica. V zadnjem trenutku se boste potrudili in nadomestili, če vam je umetnost blizu. Če vam je potrebno. Če vam je umetnost blizu, se bo pojavila zanimiva priložnost. Pazite na lasten razvoj in odklonite ponudbo, ki prinaša podrejenost.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Dneve vam bodo zapolnili različni dogodki, do katerih boste imeli različen odnos in bodo se vas zahtevali veliko časa. Ljubezensko sodelovanje vam bo odjedalo življenjsko energijo. Jezenko pestrost bosta dodatno obarvala skrivnostnost in nepredvidljivost. Morda se tu skriva orožje, ki ga boste uporabili proti osebi, ki vam že nekaj časa najeda živce. V tem mesecu se vam bo uresničilo kar nekaj želja. Pridobivanje znanja je nujno!

Radgonski občini in Komunalni ni bilo treba plačati visoke odškodnine

OSTE
BAKAL

I Z

M

O J E G A

A

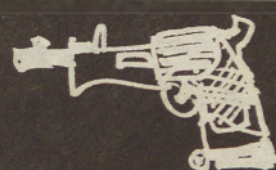
R

H

I

V

A

Namesto zahtevane odškodnine je tožnik plačal visoke stroške

XXVI

V Gornji Radgoni je zahtevala domnevno poškodovana hrvaška državljanka 624.600,00 tolarjev odškodnine z obrestmi od septembra 1997, a je ostala brez nje, svojci pa bodo morali plačati še dobrih 500.000,00 tolarjev stroškov toženih strank.

Kako dolgotrajni in neizprosnosti so slovenski sodni mlini, se je v letu 2003 prepiral tudi hrvaški državljani Predrag Fleš iz Zagreba. Namesto da bi mu okrajno sodišče v Gornji Radgoni prisodilo predplačilo in zahtevano odškodnino za njegovo pokojno mamo Marijo, ki naj bi se že 26. junija leta 1995 telesno poškodovala v Gornji Radgoni, je namreč na koncu moral plačati še dobrih 500.000,00 tolarjev sodnih stroškov toženih strank. Spomniti se kaže, da je pokojna Marija Fleš, ki jo je zastopala odvetnica Tanja Koračin Bohar iz Murske Sobote, na okrajno sodišče v Gornji Radgoni že 1. aprila 1996 vložila tožbeni zahtevek, ki je bil pozneje modificiran, in da bi tožnici Občina Gornja Radgona (zagovornik: Ivan Mečnik iz Murske Sobote), takratno Komunalno podjetje Gornja Radgona (zagovornik: Janez Kantič iz Gornje Radgone) in optik Branko Gruber iz Maribora morali solidarno in nerazdelno plačati na žiroračun svoje pooblaščenke znesek 624.600,00 tolarjev z zamudnimi obrestmi od dneva vložitve tožbe (in to bi ob izreku sodbe znašalo več kot 2.000.000,00 tolarjev), ob tem pa povrniti tudi vse pravdne

stroške, tudi z zamudnimi obrestmi, in to pod grožnjo prisilne sodne izvršbe.

Toda predsednik okrajnega sodišča v Gornji Radgoni, sodnik Marjan Neuvirt, ni bil takšnega mnenja in je na podlagi izvedenih dokazov takšen predlog zavrgel ter Flešu naložil plačilo nastalih pravdnih stroškov v skupnem znesku dobrih 500 tisočakov, obresti pa so tekle od 7. februarja 2003. V obrazložitvi je sodnik Neuvirt med drugim zapisal, da je tožnica Marija Fleš 1. aprila 1996 zahtevala odškodnino zaradi povzročitve gmotne in negmotne škode, ki naj bi jo utrpela 26. junija 1995, ko naj bi pri izstopanju iz avtobusa na avtobusni postaji v Gornji Radgoni stopila v razpokan in nezavarovan jasek, pri čemer naj bi dobila hude telesne poškodbe, zaradi katerih je poleg negmotne še gmotno škodo. Ker pa je omenjena v tem času že umrla, je na mesto tožnice vstopil njen sin Predrag Fleš, ki je vmes umaknil zahtevek po negmotni odškodnini. Med obravnavo so vse tri tožene stranke vseskozi zanikale svojo odgovornost, s tem pa tudi temelj odškodninske odgovornosti. Trdili so tudi, da ni dokazano, da bi do dogodka sploh prišlo in da bi se v njem oškodovanka telesno poškodovala. Sodišče je zaslišalo

tudi nekaj prič ter se seznanilo še z nekaj dokaznimi predlogi, zlasti fotografijami spornega jaska ter medicinsko in drugo listinsko dokumentacijo. Po zbranih dokazih je sodišče ocenilo in presodilo, da tožnik ni uspel dokazati ne obstoja škodnega dogodka ne višine nastale škode in ne povezanosti med morebitno nastalo škodo in dogodkom.

»V zvezi z domnevnim škodnim dogodkom kritičnega dne, ko naj bi se oškodovanka poškodovala na nezavarovanem razpokanem jasku, pa tega škodnega dogodka tožeča stranka ni uspela dokazati. Tako škodnega dogodka ni videl nihče, pri čemer je priča Franc Plečko res pomagal neki ženi in verjetno tudi res pokojni poškodovanki na noge, toda sam ni videl, kje in kako naj bi padla, saj jo je videl ležati samo na tleh. Tudi druge zaslišane priče škodnega dogodka niso videle. Res naj bi bila očitvidka škodnega dogodka vnučinja oškodovanke Dora Fleš, vendar pa tožeča stranka ni založila ustreznega predujma za zaslišanje te priče v Republiki Hrvaški, kot je to tudi sama izrecno predlagala, in to kljub večkratnim pisnim opozorilom sodišča. Zato sodišče tega dokaza zaradi pasivnosti tožeče stranke ni moglo izvesti.

Tako so ostale navedbe tožeče stranke glede obstoja škodnega dogodka zgolj navedbe dejstev, ki so ostale nedokazane. Sodišče tako ni moglo slediti in sklepati o škodnem dogodku zgolj na podlagi predloženih fotografij nezavarovanega jaska, ki bi sicer morda lahko bil vzrok za padec oškodovanke, morda pa tudi ne, dejstvo pa obstaja, da sodišče zgolj na podlagi fotografij nekega neurejenega segmenta pločnika na AP v Gornji Radgoni še ne more sklepati o tem, da naj bi oškodovanka padla prav na tem pločniku. Tudi ni nobenega dokaza o tem, ali je oškodovanka dobila poškodbe, kot jih navaja v medicinski dokumentaciji, saj tudi nobena od zaslišanih prič oškodovanke ni videla krvaveti ali ni zaznala kakšne v medicinski dokumentaciji navedene poškodbe. Kje in na kakšen način je tedaj prišlo do poškodb pokojne poškodovanke, je tako ostalo nedokazano dejstvo. »je v obrazložitvi med drugim zapisal okrajni sodnik Marjan Neuvirt in zaradi tega izdal že omenjeno sodbo in sklep, ki je kmalu postal pravnomočen.

Tako je hrvaški državljani namesto zahtevane dokaj visoke odškodnine sedaj moral plačati še dokaj visoko odškodnino drugim.

Na kolesu od Brezij do Medžugorja

Gostitelja kolesarstva Bojan in njegov oče Jože Kavaš iz Beltincev sta se letos 15. avgusta na »velko« polna energije s kolesi podala na pot z Brezij, znanega slovenskega romarskega kraja, do Kraljice Miru v Medžugorju. Njuna želja je bila, povezati poti, ki jih nekdanj niso ločevale državne meje, moliti k Mariji za ljubezen v družinah ter graditi poti miru in sprave med narodi. Pot sta začela v četrtek, 12. 8., z blagoslovom na Brezjah, nadaljevala skozi Ljubljano, Kočevje in prečkala prek Gorskega Kotarja do Senja, kjer sta bila prvič na poti. Njuna podpora na poti sta jim dali Mateja in Milka, ki sta ju spremljali z molitvami in poskrbela, da jima nič ni manjkalo. Pot v Slovenijo je bila dobro ogrevanje pred Gorskimi Koprami. Izbrala sta pot, ki vodi po stranskih gozdovih skozi dišečih iglavcev, in se nazadnje spustila k morju do Novega Vinogorja. Vroč morski zrak ob spustu do morja je bil začetek premagovanja jadranskega magistrala. Na poti so se s pogledom na morje in na takšno pot nadaljevali skozi Obrovac in do Sibenika. Videli so tudi posledice, ki jih je vojna in sovraštvo pustila za seboj. Mnoge osemele tovarne kažejo na zablode načrtovalcev nekdanje države in na boljše prihodnost. Tretji dan jih je pot vodila prek Splita do Makarske, kjer so se okusno dalmatinsko hrano in prijetno gostiteljstvo. Pot iz Makarske je vodila po obali do Brijunov, od koder bi lahko objel ves svet. Čez Vrgorac so zvečer prispeli v Medžugorje, navdušeni in hvaležni, da so varno došli na cilj.

Bojan Zadravec

Komentar Bojana Kavaša ...

Sesti na kolo, mi poleg rekreacije pomeni tudi soočenje s samim seboj in prostrano naravo. Biti na poti, ki se vije prek hribov, počasi vleče k ravnici ... Ko se namreč spopadeš s hribom, se spopadeš tudi sam s seboj. Vsak ovinek, ki je premagan, sporoča, da je vrh bližje. Bolj ko se utrdiš, lepša postane vožnja navzgor, veselje nad osvojitvijo vrha premaga vsako utrujenost. Mogoče bi opazovalec pripomnil, čemu se je treba vzpenjati s kolesom, če pa imaš avto, oz. kaj ti je tega sploh treba. Športnik mu bo odgovoril, da je zadovoljstvo nepopisno, kljub trudu in odpovedi. Čudna logika, toda življenjska zgodba. Težje poti prinašajo več zadovoljstva. Zdravje zahteva aktivnega človeka, ki mu glavna aktivnost ni zgolj gledanje olimpijskih iger po televiziji. Olimpijski duh je sicer letos združil narode pri svojem izviru v Grčiji. Začetek tega druženja je sovpadal z Marijinim praznikom, ki prav tako združuje narode sveta na poti k njenim svetiščem. Zdrav duh v zdravem telesu – je bilo rečeno v stari zakladnici modrosti. In tega nam je ponujeno veliko, le sami moramo narediti korak.

In tako sva z očetom Jožetom sedla na kolo. Do letošnjega leta sva za seboj pustila že dosti skupnih kilometrov, to leto sva se odločila, speljati jih drugače. Najino romanje na »velko mešo« je bilo letos od Marije Pomagaj na Brezjah do Kraljice Miru v Medžugorju. Želja je bila, povezati poti, ki jih nekdanj niso ločevale meje, moliti k Mariji za ljubezen v družinah in graditi poti miru in sprave med narodi. Iti na daljšo pot s kolesom, ne zahteva dosti govorjenja, je pa treba sebe pripraviti za daljše žuljenje zadnjice in poganjanje pedalov.

Potovanje je bilo življenje v malem. Od vzponov do spustov, od neskončne ravnice do ostrih ovinkov. Pot nam je dokazovala, da sami zmoremo le malo, učila nas je potrpežljivosti. Spomini dežnih kapelj, ki so nas blagoslovile v Sloveniji, lahкотen spust proti neskončnosti morja, božanje toplega vetriča, dišave borovih gozdov, osvajanje vrhov, kjer ti diha jemlje pogum tistih, ki so gradili ceste. Vse to so darovi, ki nam jih je Marija podarila, ker smo si upali iti k njej po težji poti. Težja pot je pomenila tudi več napora, ki pa je bil poplačan z mnogimi spoznanji. Spoznanji, da moramo spoštovati najprej človeka in za njim nič manj vse stvarstvo. Spoznanja, da skupaj lahko pridemo dlje, tako na kolesu kot v duhu.

Njena domovina

Leonardo DiCaprio in Gisele s poglavarjem Indijancev plemena Xingu Aritano. Dva dni sta preživela v družbi prvotnih prebivalcev in se poskušala živeti v njihovo kulturo.

Po poroki sta si Leonardo DiCaprio in brazilska manekenka nemškega porekla Gisele Bündchen obljubila, da bosta obiskala domovini enega in drugega. Najprej je Leonardo v Bostonu podprl demokratskega predsedniškega kandidata Johna Kerryja, nato pa sta še isti dan zapustila prijetno hišo v Hollywoodu in se najprej podala v Brazilijo, nato pa sta obiskala še Köln. Za oba je bil poseben dogodek obisk brazilske džungle. Dva dni sta se mudila na 22000 km² velikem rezervatu za Indijance v zvezni državi Mato Grosso, kjer njeni prebivalci z zahodno civilizacijo skorajda nimajo stika. Za dve noči ju je vzel pod streho sam vodja plemena Aritania, ki je za to priložnost naročil novo palmovino listje, ki so ga položili na glinasto ležišče. Zjutraj je Gisele pomagala peči kruh iz manioke, Leonardo pa je šel na ribolov. Popoldne se je ona igrala z indijanskimi otroki, on pa je na ognju pekel ribe. Ob sončnem zahodu sta obiskala vaškega vrača, ki jima je v svoji kolibi po posebnem postopku očistil duši. Obisk v džungli je spremljalo nekaj reporterjev, ki so ob slovesu zabeležili takšno iskreno izjavo neke domorodke: »Tako sta suha in odvratna!«

V pričakovanju petega člana družine: Rebecca in David Beckham, Brooklyn in Romeo

Rada bi deklico

»Res je! Noseča sem in ne morem opisati radosti, ki jo čutim ob tem. Tudi David je presrečen in oba se strinjava, naj se otrok rodi v Španiji, in da bova za njegov spol zvedela ob rojstvu,« je izjavila Victoria Beckham (30) in tako potrdila, da s soprogom, leto mlajšim Davidom, pričakujeta tretjega otroka. Slavnici par že ima dva otroka, oba moškega: spola: petletnega Brooklyna in (vsak čas) dveletnega Romea. Tretji naj bi prišel na svet v začetku prihodnjega leta.

V tem času sta se že nekoliko umirila kriza in razburjenje v zakonu, ki ga je povzročila Beckhamova nekdanja tajnica Rebecca Loos. Izkazalo se je, in Rebecca je to potrdila, da je tajnico in slovitega nogometaša poleg službenih odnosov vezala tudi ljubezenska romanca, ki je trajala kar nekaj časa in ki bi se lahko končala tudi drugače, s kakšno ločitvijo na primer. Kot rečeno, je Davidov skok čez plot

že pozabljen, nekdanja članica skupine Spice Girls pa se pripravlja na pomemben dogodek v sredini februarja. Mimogrede naj zabeležimo, da David, ki je očitek vrhunec svoje nogometne kariere doživel, pri nogometnih strokovnjakih Real Madrida nima več takšne podpore, kot je imel pred dvema letoma, ob podpisu pogodbe, in očitno je, da je njegova kariera zvezdniskega nogometaša v zatonu. S tem pa tegob še ni konec. Pred dobrega pol meseca so neznanci v angleškem Leedsu ukradli računalnik, kjer je bil do podrobnosti opisan in shranjen načrt varovanja družine Beckham doma in v tujini – od namestitve varnostnih kamer do alarmnih signalov. Družina je prestrašena z razlogom. Pred časom so v zadnjem trenutku preprečili ugrabitev njenih otrok: varnostna firma, kjer je bil ukraden računalnik, pa je obvestila policijo, da so neznanci v zvezi z njim že izsiljujejo.

Kot včasih, tudi zdaj se Mark Thatcher ne boji izkazati, da se zvezuje z Markom iz Južne Afrike. Po besedah njegove matere, ki je 77 let stara, je Mark Thatcher v svoji mladosti bil zelo uspešen, vendar se zdaj, ko je v 30. letih, počasi umirja. Po besedah njegove matere, ki je 77 let stara, je Mark Thatcher v svoji mladosti bil zelo uspešen, vendar se zdaj, ko je v 30. letih, počasi umirja.

Baron za rešetkami

Thatcherjeva: sin Mark in mama Margaret. Mark v svojih zrelih letih še vedno dela probleme svoji 79-letni materi.

Sina nekdanje britanske premierke Margaret Thatcher so pred kakšnimi 14 dnevi aretirali v Cape Townu v Južni Afriki, kjer živi od lanskega leta, pod obtožbo, da je vmešan v državni udar v Ekvatorialni Gvineji. Aretacija je pravi medijski škandal, vendar poznavalci pravijo, da britanska javnost ni ravno presenečena, saj se je, po njihovem mnenju, nekaj takega moralo prej ali slej zgoditi. Posli Marka Thatcherja so bili vedno na robu legalnosti in marsikdaj se je izvlekel le na račun matere. Tokrat mu tudi to ni pomagalo. Trenutno se nahaja, potem ko je plačal 167.000 funtov varščine, v hišnem priporu. Gvineja še

ni zahtevala izročitve. Če bi se to zgodilo, bi bil lahko tam obsojen tudi na smrt v Južni Afriki pa lahko pričakuje 15-letno zaporno kazen. Kakor hitro je mati izvedela za aretacijo, je prekinila dopust v ZDA in se vrnila domov v Anglijo. Mark Thatcher se je rodil leta 1963 kot dvojček s sestro Carol. Staršema sta zgodnji mladosti delal probleme. Sli se je v elitnem zavodu Harrow, kjer je trikrat padel iz izpita računovodskega ukvarjal se je z različnimi posli. Med drugim je bil borzni mešetar v Južni Afriki, v Hongkongu pa je trgoval z nakitom.

Privlačile so ga tudi avtomobilistične dirke. Leta 1982 je sodeloval na reliju Pariz-Dakar, njegov avtomobil se je izgubil v Sahari in je komaj usel seviti. Po posredovanju matere in očeta ga je našla vsega izčrpanega alžirska marševalna ekipa. Takrat se je njegova mati v javnosti prvič razjokala, kar je bilo za »železno lady« nekaj nepojmljivega. Mark bo v hišnem priporu do februarja, ko bo začetek sojenja. Soproga mu ne bo stala ob strani: ko je zvedela za neljubi dogodek, je zložila krovček in s 15-letnim Michaelom in hčerko Amaro do (11) vrnila v rodni Teksas.

Kupil ji bo restavracijo

Stari pregovor pravi in vsi starejši to lahko seveda tudi potrdijo, da ljubezen ni večna. Očitno se tega zaveda igralec Nicholas Cage, ki se je nedolgo od tega poročil (o novi Nicholasovi ljubezni smo poročali pred nekaj meseci) z enkrat mlajšo natakario Alice Kim. Prijatelji Nicholasa Cagea pravijo, da je fant precej ljubosumen in najraje vidi, če je njegova nova soproga doma in uživa v bogastvu. Po drugi strani pa menda Alice doma v bogato opremljenem hollywoodskem Cageovem stanovanju umira od dolgočasje in si želi nazaj k staremu poslu, med ljudi. Nekaj časa je prepričevanje, češ da jo bodo napadali razni vsiljivci in paparazzi, uspevalo, na koncu pa je moral Nicholas popustiti. Vendar Alice ne bo šla delat nazaj v kitajsko restavracijo, kjer sta se spoznala. Obljubil ji je, da ji bo pomagal kupiti lokal, ki ga bo opremila po lastnem okusu.

Nicholas Cage in soproga Alice, ki noče sedeti doma in čakati, kdaj bo prišel njen dragi.

Najdražje priznanje

Legenda na kitari Carlos Santana, soproga Deborah in sin Salvador ob podelitvi pomembne nagrade

»Doslej sem dobil številna priznanja, a nagrada Latinskoameriške akademije za glasbeno umetnost mi vseeno pomeni največ, ker so mi jo podelili pripadniki mojega naroda.« je povedal legendarni kitarist Carlos Santana (57), ko je konec minulega meseca prejel v Los Angelesu nagrado Latin Grammy Awards in bil hkrati razglašen za glasbenika leta. Za to priložnost je pripravil poseben koncert v hotelu Century Plaza, kjer je publiko navdušil z instrumentalno izvedbo številnih uspešnic.

Zvezde predstavile

zvezdo

Slavni italijanski designer Armani z Borisom Beckerjem in pevko Christino Aguilere pred začetkom revije

Fešta, kot je še ni bilo

»Rad bi imel veliko proslavo, na kateri bi se zbrali vsi moji prijatelji. Mislim, da bi bilo najbolje, da bi bila ta zabava kar pri meni doma. To bo najbolj nora zabava, in če bi bila v kakšnem lokalu, bi se še kdo našel, ki bi štel kozarce - popite in polomljene.«

Tako nekako je povedal svoje želje in zamisli princ Harry svoji sestrični Zari, hčerki princeze Ane. Mlajši sin princa Charlesa je sredi septembra proslavljal svoj 20. rojstni dan, in da ne bi bilo kaj narobe, je organizacijo zaupal kar sestrični, za katero je znano, da ravno tako ljubi nore zabave kot njen bratranec.

Ko smo to pisali, se je na zabavo šele pripravljalo. Če je kaj pricurljalo v javnost, bomo seveda objavili v naslednjem Penu.

Sin princa Charlesa in sestrična Zara Philips. Pravijo, da sta dobra prijatelja, med katerima ni skrivnosti. Zdaj ji je zaupal izvedbo praznovanja rojstnega dne.

Po Berlinu so nedavno od tega zdaj še v Milanu predstavili posebno izvedbo novega karadesa A-razreda. Predstavitve je bila, kot se za takšen avtomobil spodobi, veličastna. Ocenjeno so namestili v dvorcu Sforzesco, zgrajenem v sredini 15. stoletja, ki je bil za to posebno atraktivno osvetljen. Prireditve, ki se je začela že zgodaj popoldne, ni se udeležili, kot je pozneje povedal predstavnik za tisk, vsi povabljeni, teh pa ni bilo malo. Prišli so znani obrazi iz sveta športa, estrade in filma. Tako smo lahko med gosti videli teniškega asa Borisa Beckerja, avtomobilskega dirkača Formule 1 Davida Coultharda, legendo ameriške atletike Edwina Mosesa, pa celo Hrvat, trenutno reprezentant Milan, Dario Šimić in njegova rojakinja, TV-starleta Nina Morić, nista pa se ogrevanje so si prisotni najprej ogledali modno revijo Giorgia Armanija. Zanimivo je, da modni kreator je imel pravico do predstavitve svoje kolekcije, saj bo na karoseriji novega Mercedes A, ki bo prišel na tržišče prihodnje pomlad, njegov podpis. Preden so se vozili, ki ga bodo med prvimi zanesljivo vozili tudi slovenski petičneži, je bil koncertni popopralka dogodek Christine Aguilere. Zabava se je zavlekla pozno v noč, pa je bilo menda v prostoru za kokejte, kjer je glasbo mešal DJ Cameron, sin ameriškega igralca Michaela Douglasa.

Čas ne sprašuje ...

Martin Sheen 1967-2004

V sedemdesetih letih so ga razglasili za novega Jamesa. Valja za karakternega igralca, ki se je povsem posvetil filmu Apokalipsa zdaj. S svojim značilnim smehom in prijazno prijaznostjo ne samo filmske publike, ampak tudi na gledaliških deskah. Kljub 64 letom je ostal borič proti vojnami. Jezo ameriških oblasti si je prizadeval z organizacijo demonstracij proti vojni v Iraku.

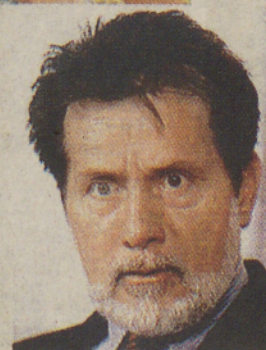
1967

1983

1990

1996

2004

Bralci Péna se predstavljajo

Vladimir Črešovnjak iz Šprinca:

marsikaj mu gre od rok

Bil je praznično napravljen, sedel je za mizo in bil je dobre volje. Ko je spregovoril, sem takoj ugotovil, da mora biti doma nekje v okolici Razkrižja. Prizorišče najinega srečanja pa je bilo pri mostu čez Muro Bistrica-Razkrižje, in to na prekmurski strani. Kmalu sva si imela veliko povedati. Ko sem mu razkril svojo identiteto, je brž dejal, da imajo Vestnik tudi pri njihovi hiši in da seveda z veseljem prebira in opazuje tudi tisto, kar je v prilogi Pén. Bil je pripravljen povedati nekaj več tudi o sebi.

Zidarski »kelner« in vojaški kuhar

»V Šprincu sem se rodil in tam tudi ves čas živim. No, vmes sem bil dve leti pri vojaki. Še prej sem seveda končal osnovno šolo na Razkrižju, potem pa sem se dve leti priučeval za zidarja pri mojstru Novaku iz Veščice. Ta poklic me je tudi najbolj zanimal. V začetku sem moral seveda delati večinoma kot zidarski »kelner«. Saj veste, kaj je to, ali ne? Ščasoma pa sem lahko kaj delal tudi z žlico in drugim zidarskim orodjem.

Zanimivo je bilo tudi pri vojaki v Umagu, Pulju in Petrovem Selu. Tam sem bil namreč kuhar. Tako je odločil kapetan Alojz, ki je enostavno rekel: »Vladek, ti boš za kuharja!« Lahko se pohvalim, da mi je šlo tudi to delo še kar dobro od rok. Največkrat sem moral kuhati pasulj in golaž s koruzno polento. Tudi doma sem nekaj časa ponosen stopil k štedilniku in pokazal, kaj sem se naučil pri vojaki. Ko sem se poročil z Marijo Vozlič, pa je kuhinjo vseeno prevzela ona, ob tem pa je morala skrbeti še za najinih osem otrok.

Če ni šlo drugače, je izumljal

Najprej je kazalo, da bom delal samo na domači kmetiji, a sem se leta 1975 spet podal med zidarje. Delal sem marsikaj, ves čas pa je bila moja želja, da bi se specializiral za sestavljanje kmečkih peči in kaminov. Kako se to dela, mi je rade volje pokazal Karlek Žuman iz Ljutomera. Najprej sem se preizkusil doma, in ker je projekt uspel, sem začel prevzemati tudi dela pri drugih. Rekel bi, da sem zgradil

Sam od sebe se je naučil plesti marsikaj iz vrbovega šibja.

Praznično napravljen je sedel za mizo.

več kot petdeset peči za ogrevanje oz. kaminov in dvajset krušnih peči. Če ni šlo drugače, sem delal po lastnih zamislih.

Rad kolesari in zna tudi plesti

Po gostilnah ne hodim rad, čeprav se kakšni včasih ne morem izogniti. Avtomobila ne vozim, ampak je moje prevozno sredstvo kolo. Če je treba, se zapeljem v Ljutomer, Berkovce, Grabšince in tudi v Mursko Soboto. To so zame najlepša

Ko je končal osnovno šolo, se je izučil za zidarja. Še vedno rad vzame v roke zidarsko žlico, čeprav je star že petinšestdeset let.

Doma se je najprej preizkusil v zidanju krušne peči. Žena Mimika pravi, da dobro vleče.

Pred dvema letoma se je lotil tudi obnove peči oz. kamina za ogrevanje razkriškega župnišča. Pri delu mu je pomagal Janko Kokl s Šafarskega.

potovanja. V tujini nisem bil nikjer drugje kot v sosednjem Banfiju na Hrvaškem. Tam imam sorodnike.

- Star 65 let, visok 165,1 cm, tehta pa 65,2 kilograma

- Lasje že nekoliko osiveli in zadaj dolgi

- Komunikativnost: zelo zgovoren

- V nedeljo popoldne ne spi

Politika me ne zanima preveč, razen da grem običajno na volitve. Pozimi, ko nisem imel zidarskega ali pečarskega dela, sem se sam od sebe izučil tudi za pletarja iz vrbovega šibja. Tako je šlo iz mojih rok že veliko razno raznih korp, spletam oziroma bolj rečeno opletam tudi steklenice in pletem še lestence za luči. Šibe si pripravim sam, tako da jih dam za dve uri kuhati, nato pa se v tisti vodi namakajo dva dni, da se porumenijo. Potem jih olupim in pripravim za pletenje. Ali me veseli še kaj drugega? No, rad sem v dobri družbi, recimo za kakšni prireditvi. Žal se ne upam pridružitvi pevcev, ker mislim, da bi bilo kaj narobe. Ko sem sam, pa

Jožef G. Bistriški

Katja Vundrl (na levi) je doma iz Cezanjevec. Ko raztegne harmoniko, vsakega zasrbijo pete in mu »zaigra« srce. Išče saksofonista, da bi se ji pridružil v ansamblu. Žal je njena prijateljica Laura Kreslin s Cvena ljubiteljica motorjev, tako da ne moreta biti glasbeni tim. Ona, Laura, išče samskega motorista. Obe Prlečki pa sicer skupaj obiskujeta gimnazijo v Ormožu in sta veliki prijateljici.

JOG